

ÜLIÕPILASLEHT

N° 5

LEHEKUUL

1929

Oskar Wilde: DORIAN GRAY PORTREE.

Romaan. Tõlkinud A. H. Tammsaare. 274 lk. Hind 3 kr. 50 s., iluköites 4 kr.

See romaan on kõigepealt erandliku ilmavaate ja elusuhtumuse kehastus. Oscar Wilde on küll suuremaid geeniusi, kuid ta on ka traagilisemaid kujusid kirjanikkude hulgas ning ta elupäevad olid täis äärmuslikke elamusi ja ta nägi elu nii mõneski valguses ja värvis, milleks teistel ei olnud silma. Ta ise kinnitab: „Minu elu on nagu mõni kunstiteos.“ Ning selle haruldase elu kvint-essents on imbutanud „Dorian Gray portreesse“.

Kui tahetakse tunda Oscar Wilde'i vaimlist mina, siis on selle avastajaks „Dorian Gray portree“ Kui tahetakse lugeda mõttesügavat teost, siis avaneb igal „Dorian Gray“ leheküljel midagi, mis sunnib peatuma ja süvenema. Kui tahetakse maitsta artistlikku kunstiteost, siis on heaks näiteks just „Dorian Gray portree“, sest Wilde'il oli ju kunst tähtsam kui elu.

John Galsworthy: VALGE AHV.

Tõlkinud A. H. Tammsaare. Romaan, 516 lk. Hind 3 kr., iluköites 3 kr. 50 s.

Kuigi John Galsworthy ütleb, et nooruses pole temal vähematki tungi olnud kirjanikuks saada, ometi on ta kujunenud inglise praeguste kirjanikkude reas üheks kõige nimekamaks, seistes B. Shaw' ja Wells'i kõrval. Pealegi on tema toodangule vajutatud kõige inglispärasem pitsar.

Ühiskondlik aluspind, millel ta tegelased liiguvad, oleks nagu kõikuma löönud. — On algamas logardite ja petiste ajajärk, kus süüakse võimalikult palju eluvilja ja pillutakse koored laiali igatsevalt ihkav helk silmis nagu valgel ahvilgi.

Teos haarab paratamatult lugeja hinge ja viib ta endaga kaasa, kuni ta temast lõpul lahkub pisut iroonilise, pisut nukra naeratusega huulil. Selles naeratuses tunduks nagu filosoofilist elutarkust, müstilist süvenemist ja ilnamure vimma, mis päris loomulik, on ju tegemist kirjanikuga, kes arvab, et kirjutama peaksid ainult need, kel on arusaamist inimsoo ja ühiskonna suurtest probleemidest.

KLISHEID ~

igasuguseid valmistab

V. Jägeri
Tsinkograafia

Tartus, Kүүtri tän. 16.

H
I
N
N
A
D
O
D
A
V
A
D

EESTI RAHVAPANGA

arvete seis 28. veebruaril 1929. a.

AKTIVA.

Kassa ja jooksvad arved teistes pankades	210.056.95
Väärtpaberid ja väljamaa raha	5.178.88
Laenud	2.147.286.57
Korrespondendid	318.894.06
Osamaksud teistes asutustes	6.354.54
Garantiide deebitorid	796.826.10
Riiklised laenud	914.152.45
Kinnis- ja vallasvarad.	269.983.58
Mitmesugused aktiivid	104.255.09
Ärikulud, makstud %/ ja komisjon	15.841.35
Liikmete kohustused	474.400.—
	<hr/>
	5.263.219.37

PASSIVA.

Osa ja muud kapitalid	287.970.99
Hoiusummad	1.435.119.36
Vekslite rediskont ja muud laenud Eesti Pangas	787.657.95
Korrespondendid	259.209.66
Garantiid	796.826.10
Riigikassa tagasimaksetavad riiklised laenud ja kalameeste laenu fond	948.382.05
Mitmesugused passivad	184.084.41
Saadus %/ ja komisjon	58.454.55
Liikmete lisavastutus	474.400.—
1928. a. puhaskasu	32.124.30
	<hr/>
	5.263.219.37

JUHATUS.

A.-S. „SILVA“

Tallinn, Merepuiestee, 17.

Telefonid: oma keskjaam väljakutsega „SILVA“.

Telegrammide aadress: „Silva-Tallinn.“

Igasuguste ehitusmaterjalide, nagu palkide, laudade, lubja, tsemendi, gipsi, katusepapi, katusepleki, igat sorti raua, raudtalade, naelte jne. **ladu ja müük.**

Igasuguste metsamaterjalide ost, ümbertöötamine, müük ja eksport.

Igasuguste naftasaaduste ladu ja müük.

Igasuguste põllutööriistade ja masinate ladu ja müük.

Inglise „Petter“i mootorite ladu ja müük.

Th. Flöther'i põllutöomasinate ja riistade ainesitus Eestis.

Ameerika „FIRESTONE“ autokummide ainesitus, ladu ja müük.

Ameerika „STUDEBAKER“ automobiilide ainesitus Eestis.

Ameerika „BROCKWAY“ veoautode ainesitus Eestis.

Vastastikuste Kindlustusseltside

edasikindlustuse- ja nõuande
keskkoht ning revisjoniliit:

Eesti Ühistegeline Kindlustus-Keskselts

Tallinn, S. Karja 19. Kõnetr. 30-78

Tahate Teie oma raha paigutada kindlasse kohta, siis ostke
Luther'i mööblit!

Meie mööbli ostmine ei ole mitte kulu, vaid sisseséadesse paigutatud kapital, sest Teie ei omanda mitte hooaja artikleid, vaid asju, mida Teie oma eluaeg tarvitate ja mis Teile kestvalt rõõmu valmistavad. Maitserikkalt ja mugavalt sissesetatud kodu on kultuurilise edu tunnusmärk

Meie mööbel erineb kõrgeväärtusliku töö ja materjali headuse poolest

A.-S. A. M. Luther

Müügikoht Tallinnas: Vana Posti t. nr. 9. Kõnetraat 6-16

„ Tartus: Vana tän. nr. 17, kõnetraat 7-88

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA H'ALEKANDJA

Eesti ja Soome suhted kõnealustena.

Alljärgnev kirjutis ilmub „Üliõpilaslehti“ märtsikuu numbris mag. V. Helanen'i sulest. Kuigi ilmund ju nädalate eest, on ta siiski olevikuline, ka tulevikuline ja aktuaalne, kuna sisaldab soome üliõpilaste usutunnistuse Soome-Eesti vahekorra suhtes — ja tõesti: ka eesti üliõpilaskonna oma.

Meie ajalehis on paari nädala jooksul sõna võetud vana, sellegi lehe veergudel sageli käsitletud teemi kohta: Eesti ja Soome suhted. Nähe meie päevalehtede seisukohalt on tähelepanuväärt sellepärast, et nende suhete nüüdset laadi ja nende parandamise tarvilikkust puutuvaile arutlustele ei saadud seekord põhjust väljaspoolt, näiteks Stokholmi Eestile „ootamata“ lausunud soojadest sõnadest. Algatajaks oli ju teatavasti „Helsingin Sanomat'e“ päätoimetaja 10.—14. märtsini oma lehes avaldatud kirjutistesari „Tähelepanekuid Eestist ja Lätist“, kus tema üsna otsekoheselt lauses oma otsuse muuseas Soome välispoliitika kohta nende maadega.

See kirjutistesari, mis mõjurikas lehes avaldatuna meie määravatele ringkondadele tuli kui pikne selgest taevast, oleks peaaegu meil vaigitud surnuks — vana, tuntud nähe, kui ebameeldivaid asju tuakse esile. Kuid juhtus ometi nii, et see põhjustas Soomelahe teisel poolel mõtteavaldusi vennasmaade ametlike suhete kohta. Ja nii isegi „Uusi Suomi“ juhtus 15. märtsil väga tähelepanudaval paigal

avaldama pealkirja all „Kaks juhtivat eesti riigimeest annavad väga külma otsuse ametliku Soome Eestisõbralikkusest“ Jaan Tõnissoni ja Konstantin Pätsi „Postimehele“, „Helsingin Sanomat'e“ kirjutiste puhul antud arvamistest.

„Postimehe“ kirjutised on nüüd siis annud meie ajalehtedele põhjuse „asja juure tagasi tulla.“ Kahjuks aga on senised käsitlused annud väga vähe uut. Mõningaid erandeid arvestamata on lauldud vana laulu: viga ei ole meis. Kujukas on sessuhtes „Uusi Suomi“ juhtkiri 17. märtsil. See on Soome välispoliitika hääkskiit. Ja kirjutise lõpp on tõesti „uussoomeline“:

Ülalolevaga ei ole me tahtnud öelda, et Soome välispoliitilises suhtumises lõnuapoolseisse naabreisse ja eriti Eestisse ei oleks midagi õigustamisväärt. Sellel ei ole aga siiski mingit tegu meie suhetega Skandinaaviaga, sest meil ei esine küsimus kujul: kas — või. Nagu me võimalust mööda säilitame ja arendame suhteid läänesihis — samuti on soovitatav, et poliitiline koostöö lõnuapool saavutaks ikka kindlama kaju. On loomulik, et seejuures esimesel kohal

on Eesti, sest siingi on teadvus mõlemate maade iseseisvuse tähtsusest teineteise suhtes sama elav kui Eestiski. Pääasi on siiski, nagu eelpool märkisime, et see koostöö sünniks olemasolevate eelduste põhjal ja selliseid meie arvates ei ole veel sõprussuuniltustel, mille taga hämardub Varssavi leping. Siis sama pikk kui laigi ja hirmutuseks Varssavi lepingu vana koll. Mis puutub tähendatud „kas — või“ juttu, siis seesugusel teraval kujul ei olegi küsimus Eestist ja Skandinaaviast üldse kõnes olnud. Loomulikult, kui me oleme leidnud õige tee Eestisse, siis säilitame ka suhteid Skandinaaviaga, nii nagu neid nüüd kõnealoleval, välispoliitilisel alal on olemas. Kuid küsimus seisabki nüüd selles, millises suunas vaade tuleb suunata. „Uusi Suomi“ pole vaja seda küsida, tema kirjutistest ilmneb see küllalt selgesti. On siiski ka neid, kes hakkavad juba küllastuma me välispoliitiliste suhete arendamisest Skandinaaviaga, kuna virgast tööst hoolimata ei tule nähtavale mingisugust arenemist. Arusaadavalt ei võigi tulla, sest peavad ju eri-

nevad olema eelposti ja tema seljaga päevituva arusaamine elu suunast ja tuleviku nõudeist.

„Uusi Suomi“ näivad veel ärritavat Pätsi sõnad — „U. S.“ refereeringu järele —: „Ei olnud vabadussõjagi ajal välispoliitikat. Siis ruttas appi rahvas ise.“ See sattus parajasse paika, sest Eesti vabadussõja algajal oli Soome pääministriks prof. Ingman. Leht ohverdab hoopis pika peatüki selle „õrnalt öeldud ootamatu“ süüdistuse tagasitõrjumiseks ning selle lõppotsus kõlab järgmiselt: „On tõsiasi, et Soome poolt Eestile tema saatushektel antud vabatahtlik abi korraldati valitsuse teadmisel ja nõusolukul. Ilma valitsuse kaasabita see ei oleks moodustund selliseks kui see moodustus. Seda ei tohitaks Eestiski unustada. „Kuid seda ju Päts ei teegi. Kuigi „Uusi Suomi“ võiks veel paremini uurida kõike seda, mis Ingman'i valitsus tegi Eesti aitamiseks, ei see suuda teha olematuks seda tõsiasja, et need vähesed abianded ei oleks võind päästa Eestit. Kõik muutus teiseks alles selle kaudu, et Soome rahvas ise ruttas appi. Ei teda pannud liikvele mingi valitsus, vaid ta enese süda.“

Sellest hoolimata, et Eesti küsimuse käsitletud meie ajalehestikus korduvalt ei ole osutund just tulemusrikkaks, tuleb neid siiski rõõmuga tervitada nende ringkondade poolt, kes — nagu meie, soome üliõpilased — näevad meie suhetes lõunaga olevat palju parandamisväärsust. Sest ehkküll me ajalehestik on ses suhtes seisva vee taoline ja sellena ka küsimusest kirjutab, võib juhtuda ometi nii, et laiemad rahvahulgad moodustavad oma, õigemaks osutava tõekspide.

Siinpool Soomelahte on just nüüd käimas suur käärimisprotsess. Väärtuste ümberhindamine on ulatumas ikka laiemale ja sügavamale. Välispidi vaadates on me elus küll edasilükatavaks saand ainult telsejärgulisi muutusi, aga

nähtavasti kogub vaikse pinna alla jõude, mis peatselt murduvad esile.

Mida Päts oma kirjutises lausub rootslaste määravast osast me välispoliitikas, seda tuntakse meil veel palju laiemale ulatavana. See äratundmine ongi põhjustand uue soomlusliikumise, mis viimasel ajal on vallutand ühe paiga teise järele ja mis on juba küllalt tugev, et valmistada läbi viima otsustava võitluse vana kahekeelsussuunaga soome elus. Selle hetke lähene mist tuntakse vastastegi pool, ja sellepärast säääl püütakse rahva esiletükkivamate puuduste parandamisega takistada tormi lahtipuhkemist. Kuid on kindel, et valdav soome rahvuslik liikumine, kelle eelväeks on tõusev soome haritlasklass ja kelle taga seisab Soomemaa peaaegu ühemeelsena, ei enam seisatu enne, kui soomluse nõuded on täidetud kogu ulatuses. Sellepärast tema tunnebki võidu olevat peatselt saavutatava.

Viimatiöeldule tuleb ühenduses käsitletavaga tähelepanu juhtida sel põhjusel, et alles siis, kui soomlusliikumine on murdnud sulud ja pääsnud me maal suundamääravaks, muutuvad ka me suhted Eestiga. Kuulub ju soomlusliikumise kavasse endastmõistetavalt soome hõimu küsimus ja kõige tihedam igasugustele aladele ulatuv koostöö lõunapoolse vennasrahva ja -maaga.

Käesoleval korral on ajalehtede kirjutised puudutand eeskätt Eesti ja Soome poliitilisi suhteid, siiski võidakse samasuguseid tähelepanekuid ja märkmeid teha majanduslike ja osalt ka kultuuriliste suhete kohta. Ja aina samuti võidakse süüdistatute poolt väita, et põhjus ei ole sugugi minus, olen teind seda ja seda, ärge ometi unustage seda, ehkküll minu teguviisis võib olla kahtlusväärsust, nagu: „pääasi ongi, et koostöö toimuks olemasolevate eelduste alusel.“ Aga nende säärane tõrjuv asend ei aita loomulikult mitte

midagi. Soomelahe laienemise põhjusi on kindlasti enam siinpool, aga eksimusi ja vigu on olnud säälpoolgi mitmesugustel aladel tehtud koostöö algatuste eest hoolitsemisel. Kuid nende esilekiskumisega ei jõuta lõpuks kaugele. Palju tähtsam ja positiivsem on, et teineteist süüdistamata ja iganend vabandusi otsimata mõlemal pool Soomelahte tõsiselt püütaks tagasi koostöö alusele, millest loobuti kümme aastat tagasi, et sellel üheskoos ehitama hakata.

Meie, soome üliõpilased, võime kindlasti ilma kahtlemata tõendada, et otsind oma lähimad sõbrad Tartu akadeemilise noorsoo seast, oleme taband õige tee ja et soome rahvas järgneb meile. Oleme Tartu üliõpilaste kaudu ja nende juhatusel tutvund vennasmaaga ja selle rahvaga ning leidnud säääl südame, mis lööb samas taktis kui meil ja me maa oma. Selles koostöös, mida tõusvad haritlaspõlved üle Soomelahe juba aastate kaupa on teind, on mõlemal pool kristalliseerund veendumuseks, et me maad vajavad paratamatult teineteist ja et nende lähedane omavaheline ja mõlempoolne tegevus poliitilisel, kultuurilisel ja kaubanduslikul alal peab tugevnema ja rikastama kumbagi ja kindlustama soomesugu rahvaste ja riikide asendit maailmas. Me usutunnistus, mille järele hakkame tegutsema, on, et ei saa olla Eestit ilma Soometa ega Soomet ilma Eestita.

Tänapäeva määravad mehed mõlemal pool Soomelahte ei pea mitte liig julgelt kuulutama, et meie teeme oma arvestusi tuleviku jaoks — olgu need siis poliitilised, kultuurilised või kaubanduslikud — arvesse võtmata lahetagust maad. Sest tõusev haritlasklass mõlemas maas mõtleb ses asjas hoopis teisiti — ja nende taga seisavad eesti ja soome rahvas.

V. H.

Miks nimede eestistamine ei edene.

Vist ikka seepärast, et meil puudub sellejärele alles tarvidus. Just see mine tarvidus. Olgem ometi kord otsekohesed, sest tõde on ikkagi kallimaid varasid. Meie ei ole veel küllalt rahvuslased, noh siis olgem ka otsekohesed ja tunnistagem seda avameelselt. Võrdlused soomlastega?! Jah, se'ep see on. Soomlased ei ole mitte seepärast paremad rahvuslased, et neil soome nimed, soome etikett, soome välimus, kuid neil on meiega võrreldes soome tuum, soome sisu, soome mõtlemisviis — ikka ja igapäev, igal sammul. Mitte ainult juubeliaastal üks kord, mitte ainult rõõmujoovastuses, mitte ainult purjuspeaga konvendi korteris isamaalust tehes, või tõsisemal silmapilgul, ainult hädaohu silmapilgul, esimestel detsembritel.

Nende ridade kirjutaja ei taha olla pessimist, ega ole vist veel ka pessimist, kuid meie rahvustunde suhtes olevikus ei ole ta iial veel optimist olnud. Ka tema lootus on tulevik, kuid kas hakkame nimedega peale, või sügavamalt uumaga, kus nimi sisule vastab — see on küsimus, mis mõtlema paneb.

Kui meie ka kõik oma nimed eestistaksime ja jääksime ometi seks, mis praegu oleme — kas oleme siis paremad?! Jah, väliselt vast küll. Tähendab, üks enesepettus rohkem, ja ei mitte enam.

Tõepoolest, soomlased ja meie! Milline vahe alles ses suhtes. Soomlane, rääkides oma mees- test, oma maast, oma ettevõt- teist — liialdab, liialdab seda ülistades. Kuid las liialdab, kui ta omast hääd räägib, sest puuduvat rahvustunnet see küll ei avalda.

Kuid meie? Kuidas räägime meie omist paremaid meestest? Kas suudame meie üle saada väikesest parteilikkusest, väikesest viha- ja ja väiklusetundest, kui meie oma meestest, oma ettevõt- teist, jah isegi oma rahvast räägime?!

Kui palju on meie hulgas neid, kes selle pääle, mis oma, uhked on?!

Rahvustunne?! Kas on seda meie haritlaste massis?!

Ka neis, kelle nime esimene ja teine pool, iga silp ja heli puht eestiline on?!

Ja, mis suudavad praegusel ajal meie parimad, eestilisemad südamed ära teha, kui võimu (ma ei räägi siin riigivõimust) on mõistnud enese kätte haarata, võib olla küll mitte enam nii- palju saksastunud mehed, seda rohkem aga venevaimulised, „op- tandid“, nagu ühe sõnaga neid nüüd hüütakse.

Paljudel aladel avanegu ainult meie omad silmad, siis näeme.

Kindel on, et meil eestistamise tarvidus ei ole veel meie üdini tunginud. Nota bene: eestis- tumise ja mitte nimede eest- istamise, või teiste sõnadega meie üldkultuuri eestistamise tarvidus. Tõepoolest, mis on siis kasu, kui mõni tuline oma nime eestistaja seesmiselt ja tead- likult ei tunne tarvidust eesti kul- tuuri või kultuurilisema Eesti jä- rele. Ja nende ridade kirjutajal on teada siin tüüpiline juhus, kus oma nime eestistanud noor kaas- võitleja sõdis südilt selle vastu, kui ühelt meie noorelt kultuur- ettevõtelt taheti rohkem kul- tuuri, eriti rohkem eesti kul- tuuri nõuda. Küsimus puutus meie üliõpilastesse. Oma nime eestistaja väitis, ei tohtivat siin rohkem nõuda kui üliõpilased ise tahavad. Kuid imelik, üliõpi- lased kõige mitmekesisemate ni- medega tahtsid rohkem, tahtsid rohkem kultuuri, rohkem eesti kultuuri, kuid nende esindaja, käes- oleval korral noor tuline nime eestistaja ise ei tahtnud seda. Aga ta oli nende esindaja, oli nende „võimumees“, tarvitas oma võimu ja ajas pilli lõhki. Kultuur- kavatsused äpardusid. Ja mis veel imelikum, kui ta eestlase juhitud, eestlastest koostatud et- tevõttele oli takistuseks olnud, jatkas ta ses küsimuses rahulikult oma tegevust samal ajal võõra

mõju all ja võõra mõjualusena. Oli seega võõra kõsilaseks oma kultuurettvõtte lõhkumisel.

* * *

Kuid siiski. Noorus hakaku kinni igalt poolt, kus rahvuslik tuluke leegitseb. Kindlasti on teda olemas suurel määral nimede eestistamise liikumises. Olen seda tulukest ka ise tunnud.

Mitte kaua aega ei ole sellest tagasi.

1921. aastal eestistasin oma nime. Olin esimeste hulgas. Mulle ja neile, kes nime pidid kandma, meeldis nimi. Ta meeldis kõla- liselt; aga ka sisuliselt vastas ta neile põhimõtetele, mis ülikooli aulas ärapeetud esimesel suure- arvulisel koosolejate nõupidami- sel ses küsimuses ära peeti. Ta meeldis ka — võõrastele. Tuli ja soovis õnne — prof. Ket- tunen, see sama soomlane Kettu- nen, kes eestlasi õpetas rääkima eesti keelt õpetatud eesti seltsi koosolekuil.

Tol ajal Tartus viibinud prof. Heikki Klemetti avaldas oma pool- lehoidu valitud nimele. Seesama Klemetti, kes ise ja sadade soom- lastega, eriti noorte akadeemiliste jüngritega on soome kõla, Soome nime head kõla haritud maailma kannud.

Kuid meie ise? Kuidas rea- geerisime meie ise.

Kui sõbralikult poolt omavahe- lises jutuaJamises minu uut nime arvustati, leides, ta olevat liiga pikk, ei andvat kohe võõrale mõista, et ta eesti nimi on, kuna temal puuduvad sellekohane välis- kuju, nagu -ste, -la lõpulistel ni- medel, jne. Siis saan sellest kõi- gest veel aru.

Kui aga kokku astub mingisugune komisjon, kes omale õiguse arvas olevat minu nime arvustada, ja ajalehis oma arvamisi minu ja teiste nimede kohta avaldada, neid pidades liiga romantilisteks ja lüürilisteks ja neid nimesid terve rea avalikkuse ette toob — kas on see siis nimede eestistamise liikumise õhutamise? Siis öeldagu ometi: kas oleme meie

nimede eestistamiseks seesmiselt küpsed, kui meie selle liikumise peasihti ei taibanud, vaid kõrvalasjade külge rippuma jääme.

Ja see põhjendus: liiga romantiline! Ja miks ei tohi eestlane ka romantiline olla? Olin tol korral parajasti Itaalias, kui selle komisjoni ridu lugesin. Olin ümbritsetud romantilistest itaalia nime-dest. Tulin pea peale selle Sak-samaale. Siis sain aru, milles ma eksinud olin. „Viehweg“ lugesin ühel ärisildil. Vaat', see ei ole mitte enam romantiline nimi. Võta ja tõlgi! Ning pane veel ette puht eesti eesnime, et oleksid siis korruga Tõnis Tõpratee! Noh, siin ei saaks ometi ükski komisjon midagi enam ette heita, siin ei ole romantismi ega lürismi jälgegi, puhast „eesti tüsedus“ plus eesti alliteratsioon!

Ainult väike konks on asjalman: oma maitsele see ei vasta.

Seepärast: jäetagu valitud uus eesti nimi iga mehe oma kassaks, oma maitse asjaks, sellele, kes oma nime ise kannab. Pidurdada võivad muidu liikumise kutsumata arvustajad.

Nimi on delikaatne, on individualne asi, seda ei tohita

tema kandja ees enneaege arvustusega puudutada, veel vähem teise käest nime nõuda, mis kandjale enesele ei ole vastuvõetav.

Nii siis. Kord oli, kus ma täiest hingest vabaneda tahtsin võõrast nimest, nüüd tean, et eestlane tõtt räägib, kui ta ütleb, et ta alles võõra mõju all on.

Sest need, kes kõige suuremad arvustajad olid, kes kartsid, et see eestine ei ole, kui eestlane kord ka romantiline on, need ei märganud ise, et see jutt saksa mõju, saksa maitse oli, mis neid endid arvustama pani, sest realistlisemaid, ütlemele proosalisemaid nimesid ei ole ma kusagil mujal leidnud kui Saksas.

Kuid olgu. Selles liikumises meid, kes vanameesteks pea hakkame, meid ärge oodake.

Mitte seepärast, et olen ses liikumises kord ise fiaskot juba leidnud, vaid seepärast, et pikem aastate rida võimalust andis, sügavamaale inimestesse vaadata.

Meie „kained vanad“ ütlemele: võib olla ei edene nimede eestistamine seepärast, et meie ei ole ise omavahel küllalt selgusele jõudnud selle küsimuse puht praktilistes küsimustes, kuid kindlasti ikka rohkem seepärast, et meil

tõesti puudub tõsisem rahvustunne — tegudes. Rahvuskultuuri tööd läheb meil kõige pealt tarvis. Seda tehkem.

* * *

Kaasvõitleja G. R.-le ei (Ülleht nr. 4) ole mul sõnagi vastu rääkida. Temal on sula õigus.

Ja seepärast: noored kaasvõitlejad! Siin on teie ülesanne eel sammuda. Teie oma noorus-tulega, noorusoptimismiga, teie käige eel.

Käige eel tegudega nimede eestistamiseks, aga olge kõige pealt rahvuslased igas oma teos.

Siin ei ole Teil tarvis vanemate „eeskuju“ ootama jääda. Asi ise, liikumine ise on eeskujuline, on tarvilik, on ka rahvuslik tegu.

Nii siis: kuigi isiklikult natuke pettunud oma nime eestistamisega, siiski, Teile noored kaasvõitlejad, õnn kaasa.

Käige ees, vast komberdame Teile veel järele sääli, kus noorusel eesõigus on. Kui Teile hulga st aga siin vähesed kaasa tulevad, noh siis pole ka Teile ridades palju uhkustada selle rahvustundega tegudes.

Vilistlane.

T Ä I T K E M O M A K O H U S T !

Ligineb 1. mai, suur nooruse ja vabaduse püha. 1. mai, see akadeemilise noorsoo pidupäev, on saanud meil päevaks, mil Eesti iseseisvuse algpäevilt alates igal aastal on teostunud hulgalisem nimede eestistamine. Ka käesoleval aastal tahame jätkata seda ilusat ning õilsat traditsiooni.

Üliõpilaskond on ärksam osa rahvast. Uued aated on esimeseks leidnud teed üliõpilaste hinge. Üliõpilaste ringist on välja läinud palju aatelisti algatusi. Ka nimede eestistamise liikumine on haaranud ja haarab esimeses joones üliõpilasi, kust see kandub edasi laialisemasse hulkadesse. Meie tunnetame, kui vajaline on loobuda võõra võimu valitsuse ajal meile päälle sunnitud võõrapärastest nimedest. Meid, noori pole veel haaranud ükskõiksuse tunne ega pole takistamas eelarvamised. Sellepärast iga ksv., kes kannab võõrapärast nime, andku 1. mail töötus nimetada end eestilise nimega ja teostagu see töötus kohe, aga hiljemalt käesoleva aasta jooksul.

Ksv. ksv., kel kavatsus tänavu nime muuta, teatagu sellest kuni 29. aprillini s. a. Nimede-eestistamise talitusele (Lutsu 10., kell 10—13 iga päev). Nimed avaldatakse 1. mail ajakirjanduses.

Akad. Nimede-eestistamise Toimkond.

Üliõpilaskonna Edustus 1928/29.

Esimene rida (pahemalt paremale): P. Rattus, Ed. Roos, A. Treufeldt, H. Maandi, K. Lillimägi; keskmine rida: E. Willamov, J. Steinberg, D. Pasternack, G. Häussler, S. Seemann, R. Palgi, O. Leesment, A. Marmor; ülemine rida: A. Reisner, K. Mihkla, H. Muišnek, A. Mägi, H. Bergmann, J. Usk, E. Sahkenberg.

Üliõpilase majanduslikule isetegevusele!

Üliõpilaskooperatiivi asutamise puhul.

„Aita ise ennast, siis aitab sind ka Jumal.“

Juba ligi sada aastat tagasi alanud ühistegelik liikumine on elanud selleks küllalt pika ea, et näidata kogu ühiskonnale, kuidas tegutsedes üheskoos võib aidata iseennast ja ühes sellega ka teisi, kuidas üksteise sallimatuse, üksteise eest ahnitsemise tungi asemele võib astuda ühise koostöö, solidariteedi mõiste. Selle väite parimaks näiteks on ühistegevuse suured saavutused Saksamaal, Rootsis, Soomes, eriti aga Inglismaal, kus inglise tööliskonna võrdlemisi hea majanduslik olukord suurelt osalt on tingitud tarvit. ühistegevuse laialdasest arenemisest ja 28 Rochdal'i kangru asutatud väikese ühingu võrsumine hiiglasuureks keskühinguks C. W. S.-ks, kellel söekaevandused Inglismaal, kontorid Ameerikas ja teeistandused

Tsellonil. — Seda võib juba nimetada ühistegelikus elus progressiks!

Ka välismaade üliõpilaste elus on ühistegevus tähelepanuväärivat saavutanud. Mais (Saksas, Ungaris, ka Prantsusmaal), kus pärastsõja inflatsiooniaeg haritlaskonnale, eriti ülikoolis õppivale noorsoole otse ülepääsematuid raskusi on loonud, kus enamaljaol üliõpilasist puudusid ainelised kindlustused — ka laenu saamise võimalused! — on omaabi küsimusi otse sarnaselt lahendatud, mida meil seni valitsenud Balti aadlist päritud — tunnistame seda — härrasvaimu loogika järele otse häbistavaks peetud, pole õppimise ja elutamistarvete loomisel põlatud liht käsitööd (kingsepad, juukselõikurid), vaid on tegutsenud ettekanajatena söögimajades ja kohvikutes ja tegutsetakse veel praegugi. —

Kus üliõpilastel omad kauplused söögimajad, juukselõikuse j. m ärid.

Ja meie? —

— Meie ei saa iseegi oma üliõpilaskööki ajakõrgusele, jättes ettevõtjale igatahes mitte väikese vahekasu, rääkimata neist tehnilisist paremusist, mida saaks rohkem oma tahtmise järele korraldades oma toitmise juures teha.

Meie maksame kogusummas mitte kaugeltki väikesi preemiaid söögimajadele, igasugu pesu-, jalanõude-, kirjutusmaterjali- ja raamatuäridele. Meie oleme seda teinud sellepärast, et oleme sellega kõik nii harjunud ja see kõik just nagu peabki nii olema. Meie läheme majanduslikest küsimusist üldse liig kergelt mööda. Meie kalkuleerime vähe. Kui palju on meil neid kaasvõitlejaid, kes peavad oma päevaste

väljaminekute kohta arveid?! — Loomulikult ei saa seda kõigi kohta öelda: meil elatakse mõnikord otse uskumatu piskuga ja väga sagedasti võid kohata ksv., kel puudub üldse sarnane sissetulek, et seal väljaminekute juures veel kalkuleerida vaja oleks; kuid kardan, et statistiliselt keskmine ksv. oma väljaminekute kalkuleerimises palju soovida jätab.

Nii see jääda ei tohi. Sellisesse seisukorda peab muutus tulema.

Üliõpilaselu juhtimine on olnud tervikuna seniajani Edustuse ja Üliõpilask. juhatuses kätes. On selge, et nii Edustus kui ka Üliõpil. juhatus ei saa kõigis majanduslikes küsimustes ja üksikasjades olla küllalt kompetent ja paindud. Üliõpilaselu majanduslik juhtimine peaks spetsialiseeruma enam asjatuviiliste enda kätte. On vajalik ühistegeliku konstruktiooniga üliõpilaskooperatiiviks. Nim. ühing oleks üles ehitatud täiesti ühistegelikkude põhimõtete kohaselt ja te-

gutseks registreerituna harilikus korras (siseministeeriumis) juriidilise isikuna.

Ühing avaks esialgul kirjutusmaterjali kaupluse. Võiks arvata, et kui meie lugup. õppejõud, üliõpilaskooperatiivid, ja ksv.ksv. omad ostud nim. alal sealt teeksid, et siis kooperatiivi läbimüük nii väikeseks ei jääks, et ta enast ära ei tasuks. (Täpsemad andmed on kogumisel). Kui vajadus nõuab, ja kooperatiivi kaudu seda soodsamalt saab teha, võib ka muude üliõpilasele hädatarvilikkude tarveainete vahetalitusega päale hakata. Selles juures peab aga piinlikult silmas pidama, et müügil olevate kaupade laduseis suureks ei paisuks. Üldse teravalt jälgima ärilisi printsiipe ja kalkulatsioone. Ühingu juures peab olema veel vanade õpiramatute vahetamise- ja uute tellimise koht.

Ühingu asutamisega ja tegutsemisega oleks juba teatav asjahuviliste ring loodud. — Sellega oleks murtud esimene jää ja tu-

leks üliõpilasköögi suunas edasi astuda. Tuleks üliõpilasköök kooperatiivi alla viia, kes ta siis korraldaks ühistegelikul alusel, milleks materjali juba kogutud välismailt.

Järgmiseks ülesandeks võiks nimetada üliõpilaskirjastust, milmesuguseid töökodasid jne., millest kõnelemine siin aga varajane.

Nagu nägime, oleks asutataval ühingul tööd küllalt. Vaja vaid tegelasi. Akad. Ühistegevuse Selts kui kõige ligemalt seotud ühistegelikkude küsimustega, tahab hea meelega ja ongi juba asja algatuse tööd enda peale võtnud. Seltsi kitsamas ringis on mõte juba aastaid keerlenud. Tegelikku ellu viimine on nüüd kindlamasse staadiumi jõudnud.

Tahaks loota, et mõtte teostamine ksv. ksv. peres tõsiselt sümpaatiat ja elavat osavõttu leiab. Siis areneb ajajooksul nüüd küll väikesestivast tase saavutis, kellest kasu kõikidel. — Allons enfants!

T. Enders.

Laulujumala kuntsihäädad.

„Meil oli siin suur kokkutulemine kuntsi pärast kuntsitempli enese ruumides. Asi oli muidu päris viisakas ja head ornungi poleks keegi seganud, kui mitte poleks üks eluvõõras ja tõenäoliselt peenemate kommeleta inimene keset sügavat ja magavat rahu püsti tõusnud ja jõledasti küsinud:

„Vabandust väga, aga nii öelda, kas ei saaks peale rahalist aruannet ka kuulda mõningaid sõnu teatri kuntsilise tegevuse kohta. See oleks ikka niivõrra tähtis, et, nii öelda . . .“

Järgnes üldine piiritu imestus ja kõigil oli hahemeel selle naljaka noormehe viletsa taibu pärast. Mis asja ta tahab? Kuntsiline tegevus . . . kuidas te ütlesite: kuntsiline? Jaa, armas noorherra, siin on ju „Vanemuine“ ja mitte mõni . . . Hehee, kohe näha, äärmiselt vähik näitemängu asjades. Ja kõrge esimees püüdis küll ninatargale pärijale selgeks teha:

„Nojaa — hm, ma ei saa hästi aru, mis te tahate? Aruanne oli ju ja mis

kuntsilist tegevust te veel soovite, see on hoopis tume. Hm, te vast natuke istute, olge heaks, ja mõtlete järele . . .“

Aga see tige inimene ei tahtnud ikka rahule jääda, tõstis näppu ja tegi häält. Kuni lihtsalt ei tehtud enam kuuldavaks ja hakati rääkima vanust pükstest, mille hinda ei saavat garderoobist kindlaks määrata — tee mis tahad, mõtle, või ära mõtle; ei saa. Ja üks seltsiliikmetest sülitas päris õiglusevihas:

„Olen mina 20 aastat „Vanemuise“ eestseisuses istunud, aga säärast kuntsijuttu pole mina veel kuulnud! Ptüü, pergel — siia tullakse revolutsiooni tegema!“

Siis võtis kohe sõna keegi ballettmeister ja soovitas rahapuudusel „Vanemuisesse“ balletti sisse seada. See tegi kokkutulnutele meeled lustiliseks — anekdoote peab vahelalaks ikka olema —, aga kui siis seesama herra küsis: „Kas vast lugupeetud koosolijad ei avaldaks oma arvamisi „Vanemuise“ etenduste

kohta, et teaks ka nii, mis mõeldakse ja arvatakse?“, siis hõikas keegi koha pealt: „Mes asja? Kust meie teame-seltsiliikmed ju teatris ei käi!“ Ja sellele järgnes kohe jälle vaikus.

Mida segas ainult kellegi vastutus, tundeta noore inimese jutt mingist draama ning opereti kahasse-lõikamisest — segades sinnasamma udust juttu, jällegi, kuntsist (!) — ja Henrik Visnapuu ballaadne ettepanek — valida „Vanemuise“ esimeheks Tartu linnavalitsust (mis tähendas muidugi väga ebamäärast arusaamist omavalitsuse organismist). Aga noist ülbusist pääseti kergesti üle ja muu kõik läks vana korra järele.

Ainult — ülevaade „Van. muise“ kuntsilisest (= sisuloost) tegevusest jäi ikkagi saamata ja seda vist, peale muu, ka sel põhjusel, et koosolekult puudus vististi teatridirektor ise, sest muidu oleks temagi paar sõna selle väikese asja kohta öelnud.

J. Pahlbärk.

Helsingi ülikoolist ja üliõpilaskonnast.

Helsingi üliõpilased on kõik organiseeritud — organiseerimine on vajalik, et saada üliõpilaseks. Ainsa organisatsiooni tüübina esinevad nn. osakonnad, maakondlikud kogud. Uustulnukad liituvad neisse maakondliku kuuluvuse alusel. Alles pääle organiseerumise võetakse ülikooli vastu. Välismaalasil on võimalus jääda rektori hoolealusteks — s. o. väljapoole osakondi; tavaliselt eelistatakse siiski liituda osakonda, et mitte kõrvale jääda üliõpilaskonna elust. Selle mehaanilise osakonda liitumise tagajärjel on mõned osakonnad hiigla suured, nii Häme osak. 921 liiget; kõige vähem on Östra Finland (rootsl.) — 39 liiget. Üldse on osakondi 13, neist neli rootslaste omi.

Kui suur on Helsingi ülikooli üliõpilaste arv?

Oieti on raske leida seda päris üliõpilaste arvu, siin figureerivad ülikooli loetelus ka ülikooli lõpetanud edasiõppijad, magistrid jne. Katsun kõrvutada 1928 a. II sem. ametlikke andmeid Helsingi ja Tartu ülikoolist (vt. tab. I).

Tabelist selgub, et üldine üliõpilaste arv Helsingis oli 4801, Tartus 4043. Vahe pole kuigi suur kui esimesest arvust maha arvata ülikooli lõpetanud isikud. Tartu õigusteaduskond 1735, Helsingi 1130; see nähtavasti seletatav nii, et Helsingis asub kõrgem kaubanduskool, mis osa õppijaid omale võtab. Üllatusena näeme aga, et põllumajand. üliõpilasi Eestis enam (442) kui

Soomes (419). Äsja ilmunud Hels. Ülikooli 1929. kevadsemestri loetelust selgub, et seegi arvanud 397 peale, meil Tartus tõusnud 475 peale. Kehakasvat. osakonnas, mis arvatud arstiteadusk. alla, õpib Soomes 42 naist — meil on mehi ja naisi kokku 42!

Mis puutub muulaste arvu ülikoolis, siin esinevad enamikuna rootslased. On ju ka suur osa loenguid rootsi keeles. Võrreldes muulaste arvu ja sooml. arvu, saame järgm. paralleele (vt. tab. II):

Arvud on küllaltki selged näitama vahakordi.

Võrreldes 1929. kevadsemestri andmeid, näeme Helsingi ülikoolis üliõpilasarvu kahanemist, meil tõusu (vt. tab. III).

Soomes üliõpilaskonna elu ja tegevus on mitmeti erinev Tartu omast. Selleks mõjub palju kaasa seegi asjaolu, et ülikooli lõpetanud isikud teotsevad üliõpilaskonnas, nii näit. on praeguses

edustuses 1/2 liikmetes t — magistrid.

Üliõpilaskond on väga tihedalt seotud ülikooli valitsusega, palju rippuvam temast kui Tartu Üliõpilaskond. Üliõpilaskonna esimees valitakse ülikooli õppejõududest, osakondade inspektorid samuti.

Vaadeldgem lähemalt Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonna põhikirja (säännöt), mis kinnitatud detsemb-

III. 1929. I. sem. üliõpilaste arv.

Teaduskond	Soomes	Eestis
Usuteaduskond	238	121
Õigusteaduskond	1072	1801
Arstiteaduskond	612	414
Filosoofia teadusk.	1312	782
Matem.-loodust.	978	488
Põllumajand.	397	475
Loomaarsti	—	131
Kokku	4609	4212

II. Muulaste arv Helsingi ja Tartu ülikoolis 1928 a. II sem.

Teaduskond	Helsingi			Tartu		
	Soomlasi	Rootslasi	Kokku	Eestlasi	Muulasi	Kokku
Usuteaduskond	223	27	250	102	16	118
Õigusteaduskond	850	280	1130	1485	250	1735
Arstiteaduskond	447	170	617	261	148	409
Filosoofia teaduk.	804	559	1363	648	90	738
Matemat.-loodust.	781	241	1022	345	126	471
Põllumajand. (mets.)	355	64	419	404	38	442
Loomaarsti teadusk.	—	—	—	82	48	130
Kokku	3460	1341	4801	3327	716	4043

I. Nais ja meesüliõpilaste arv teaduskondade järele:

Teaduskond	Naisi		Mehi		Kokku	
	Helsingi	Tartu	Helsingi	Tartu	Helsingi	Tartu
Usuteaduskond	39	13	211	105	250	118
Õigusteaduskond	143	295	987	1440	1130	1735
Arstiteaduskond	195	158	422	251	617	409
Filosoofia teaduskond	833	535	530	203	1363	738
Matemat.-loodustead.	416	170	606	301	1022	471
Põllumaj. (+metsat.)	74	53	345	389	419	442
Loomaarsti	—	6	—	124	—	130
Kokku	1700	1230	3101	2813	4801	4043

ris 1927. Ta sisaldab 8 pättükki, 71 §§.

I ptk. räägib „Üliõpilaskonnast ja ta eesmärgist“ ning määrab: Üliõpilaskonna liige on iga Hel. Ülik. immatrikuleeritud kuhugi osakonda kuuluv üliõpilane.

II ptk. sisaldas „Üliõpilaskonna koosolekuid ja otsuseid“. Üliõpilaskond peab aastas 3 korralist koosolekut: 1) märtsi algul, mil päevakorras revisjoni toimkonna aruanne,

2) aprilli algul, mil valitakse Üliõpilask. esimees ja abiesimees, 3) novembris, mil päevakorras Üliõpilaskonna juhatus, kirja-toimetaja, revisjoni toimkonna ja tarbekorral ka majandusjuhataja ning raamatukogu juhataja valimised. Erakorralisi koosolekuid peetakse tarviduse järele või 100 liikme nõudmisel. Koosoleku loa hangib igakord Üliõpilaskonna esimees rektorilt, kes võib ka keelata koosoleku või asja otsustamise anda inspektorite kolleegiumile; kui luba saadud, teatatakse koosolekust vähemalt 3 päeva varem ajalehtedes ja üliõpilasmaja mustal tahvil — kui asi kiire pole.

Üliõpilane saab täieõiguslikuks alles aasta pärast, varem ei tohi ta hääletada ega valida; samuti ei tohi seda osakonnast väljaheidatud või ülikoolist lahkunud üliõpilane. Hääletusviisi määrab Üliõpilaskonna esimees, kui erinõudeid ei esitata. Valimisi võib toimetada ilma hääletuseta, kui eriarvamisi pole, (NB. seni toimusidki Üliõpilaskonna Edustuse valimised nii; ainult viimasel korral olid valimised);

vastasel korral sünnib valimine proportsionaalsel hääletusel.

Üliõpilaskonna koosolekust tehakse täpne protokoll, mille kinnitavad Üliõpilask. esimees ja 4 liiget. Kinnitatud protokollid ära kirjutatakse rektorile. Ka Üliõpilask. liikmed võivad erilise maksu eest saada ära kirju. Üliõpilaskonna otsusest peab enne selle teostamist ametlikult rektorile teatama; rektor vastab mõõnvalt või annab otsustamiseks inspektorite kolleegiumile, mis otsust võib parandada või täitsa muuta.

III ptk. kõneleb „Vähemuskeele tarvitamisest Üliõpilaskonnas“, s. o. rootsi keelest. Tarbekorral lisatakse rootsi tõlge protokollile jne.

IV ptk. on „Üliõpilaskonna usaldus ja ametmehed“ (§ 31). Üliõpilaskonnal on esimees (puheenjohtaja), abiesimees, sekretär ja edustus (hallitus), kelle abidena toimivad majandusjuhataja, raamatukogujuhataja ja vastav tööpersonaal.

Esimees ja abiesimees valitakse aastaks dotsentidest või mag., dr. jne. saanud üliõpilaskonna liikmetest. Valitud isikud kinnitab väike konsistoorium

(kuhu kuuluvad: rektor, prorektor, kõigi teadusk. dekaanid ja prodekaanid). Valitud algavad tegevust 1 juunist. Esimehe ülesanded on: kokku kutsuda Üliõpilask. koosolekuid, hoolitseda päevakorra eest, juhatada koosolekut, kinnitada protokolle, kirju oma allkirjaga, valvata seaduste täitmist, hoolitseda muudatuste teostamise eest jne. Sekretär valitakse kalenderaastaks. Edustus teatab, et Üliõpilask. liikmed 14 päeva jooksul võivad kandidideerida kohale. Valib ja soovitab ühte kandidaati, Üliõpilask. koosolek valib lõplikult. Sekretäri ülesanded on: pidada stenograafistide abil täielikku Üliõpilask. koosoleku protokollid, pidada kirjavahetust, toimida arhivarina ja edustuse (hallituse) sekretärina. Kui sekretär ei saa ilmuda koosolekule, muretseb ta endale asetäitja, kelle esimees kinnitab.

(§ 38) Üliõpilaskonna edustus (hallitus) on 20 liikmeline, valitakse kalenderaastaks. Liikme lahkudes astub asemele kandidaat valimisjärjekorras. Edustus valib enda keskelt 4 toimkonda: majandus-, raamatukogu-, üld- ja

Võõrusetendusi.

«Kaasavaratu.»

A. N. Ostrovski samanimeline draama oli ettekandmisel 11. skp. Vene Draama Riia teatri poolt.

Kahtlemata Ostrovski on omal ajal vene draamale annud palju hinnatavat ja väärtuslikku, annud huvitavaid ehtsaid rahvuslikke tüüpe, kuid sündmustiku ehitamises ja situatsioonide loomises tundub tänapäeval kohati liiga palju naiivsust ja ebalavalisust. Ses mõttes võivad Ostrovski teosed olla küll teatud määral tänuväärt, kuid näitlejatele, vähem aga lavastajale.

Sellele vaatamata J. Jakovlev lavastajana oli kolmandale vaatusele suutnud anda tarvilise kaasahaaravuse ja dramaatilisuse. Peigmehe korraldatud hale lõunasöök oli hästi ette valmistatud. Ehkki lõunalaud oli mõeldud kõrvaltöas, õnnetu tulemus

oli küllaliski teravalt väljendatud tege-lasis, et sellega oli loodud vääriline alus seisukorra traagikale (ja ometi võis siin ju tekkida koomika hädadoht!). Samasse vaatusse kuulus pruudi — Larissa mustlasromansi efekanne oma tõelisele armastatule laevaomanik Paratovile. Kogu oma igatsuse, pääseda oma kodu ja tulevase mehe hädisusest ja väiklusest, kogu oma iha mustlasvabadusele ja armastusele mahutab tasellesse laulusse. Ja nagu julgust saanud sellest, põgeneb ta peatselt ühes austajate-küllalitega, põgeneb lootuses, et jäädavalt läheb oma teed meesideaali Paratoviga. Järgmises vaatuses aga langeb ta peatumuste ohvriks: armastatule on püha kiriklik kõlblus.

Kolmas vaatus oli parim kõigist. M. A. Vedrinskaja laul oli haarav ja jõurikas, sealjuures aga naiselikult sügavalt läbielatud. Tege-laste asetus laul sümboliseeris hästi

vahekordi, nende tardunud laulusse süvenemine oli publikut suggereeriv. K. Tokarževiçi dramaatiline erupatsioon vaese peigmehe osas muutis sellegi negatiivse kuju inimlikuks, ehkki hetkeliselt.

Kahjuks tuleb tunnustada, et esimese ja viimase vaatusde dekoratsioonid olid niivõrt halvad, et mõjusid viimistlematule mängulegi. Nii kannatas Larissa vabasurma katse sellest, et taga tolknev tolmune ja pinnaline horisont kuidagi ei tekitanud ruumi ja sügavuse muljet. Ka muidu — viimane vaatus valgus kuhugi laiali. Ainult finaali suutis jälle koondada: Larissa on peigmehele tapetud, sõbrad vaikus imestuses ja arusaamatuses ta ümber, läheneb mustlaste laul, vaba ja võimas — ehkki hilja.

Mängult tüse oli hr. Barabanov jõuka rahamehena ja humoorne J. Ju-

VII Edustuse juhatus
ja toimkondade
juhatajad.

välisloimkonna. Ta ülesanded on muidugi samad, mis Tartu Üliõpilaskonna Edustusel.

Edustuse otsuse vastu võib 5 päeva jooksul protestiga esineda Üliõpilaskonna esimehele (kirjalikult). Kui lähemal ajal koosolekut pole ette näha, kutsu-

takse selleks eriti Üliõpilask. koosolek kokku. Edustuse valve all töötavad majandusjuhataja ja raamatukogujuhataja. Esimese ülesandeks on Üliõpilask. liikumata ja liikuva vara valitsemine, majapidamine ja raamatupidamine. Teise alla

kuulub Üliõpilaskonna raamatukogu. Mõlemad valitakse 5 aastaks, maksavad kautsjoni ja annavad aru oma tööst iga aasta. Ühtlasi määritletakse lähemalt, mis tingimusil nad puhkust saavad jne. Revisjonitoimkond on 3-liikmeline.

rovski „Robinsonina.“ L. Melnikova kordas väikeses variandis lopsakat vene emanda tüüpi (Larissa ema), I Bulatov Paratovina, endise armastajana, jättis mõned vahekorrad uduseks. Teised tegelased olid kõigiti ühtlased.

12. skp. esinesid riialased Dreiseri draamas „Savi potisepa käes.“

Br. P.

»Paul I« ja »Mister Vu«

Lisaks venelasile külastas Tartu 18, 19. ja 21. skp. Eesti Draama Studio mängides esimesel õhtul Merežkovski „Paul Esimest“ ja teisel Vernon-Oven'i „Mister Vu“d, viimasel päeval aga andes ühes Gerd Neggo ja tema õpilastega tantsuetenduse.

Draama Studio on enese õlule võtnud suuri ülesandeid: olles ise õppeasutiseks, pakkuda lavastusi uusi ja värskemaid suuni ja lõpuks levitada teatrikuultuuri meie provintsis. Nii paljuski suhtes tuleb hinnata Draa-

ma Studio senini tehtud tööd, eriti nii teatri-vaenulisel ajal, kui seda on meie tänapäev. Õeldatagu mis tahes, loetagu operetteendustist välja meie publiku teatriarmastust, salatagu mõne kassatüki põhjal meie teatrikriisi, tõsioluks jääb, et meie teatrid on kunstilises ummikus. Meil on liiga vähe arenevaid lavajõude. Meil on liiga vähe teatrikirega vaatlejaid ja näitlejaid.

Ses mõttes ainuma elujõulisema avaldusena tuleb mainida Draama Studiot. Küll on siingi noorte revolutsiooni-meeleolu kainenestanud „Rändteatri“ liikumine, mis surunud nooremade lavajõude osaliselt tahaplaanile, siiski aga sellega tüsedamaks muutes teatri üldilme. Kas ei ennusta see aga paigalepüsimist tulevikus?

Mõlemaid draamalavastust oli nõudlikum „Paul I“. Sellelegi vaatamata oli teostus kordaläinud. Lavastust ja üksikmängu iseloomustas stiil-

likindlus. Valitses tugev sõdurlik rütm, mida seda efektiivikamalt läbis õrn tunde lainejoon (6. pilt). „Mister Vu“ hiinalikkus oli tabatud päämisel meespool. Dekoratsioonilt hea oli Möldroo õ. vaatuse sisustus. R. Klein lavastajana oli teosisse mahutanud õnnelikult palju pantomiimi. Näitlejana hra Klein oli kindlasti tugevaim ja suggereerivaim kuju mõlemas lavastusis. Tema „Paul“ ja „Vu“ olid sütitavalt kantud. R. Opsula salakavalad kujud olid hästi läbi töötatud, J. Nolkki Gregori oli eht. E. Tinn troonipärijana oli parem kui Basilina, milles tema lüürika tundus õõnsamana. A. Mägi paisis silma Kuitaisovina. Naisjõududest oli võrdlemisi tugev Els Vaarman Elisabethina, kuna L. Lasneri Nang-Ping stiilselt rahuldab, sisemiselt mängult aga soovida jättis.

Publikut oli vähe, akadeemilisest perest — üksikuid.

Br. P.

§ 48 ütleb: Üliõpilaskonna esimehe ja abiesimehe ametid on palgata au- ja usaldusametid. Sama olgu maksev üldse üliõpilaskonna edustuseliikmetele. Kõik siin mainitud usaldusmehed on vabad üliõpilaskonna maksudest. Iga üks neist saab ametist lahkudes erilise kuldmärgi, mis õigustab maksuta osa võtma Üliõpilaskonna pidustusist.

V ptk. seletab „Üliõpilaskonna majandusest ja valitsemisest.“

Üliõpilaskonnal on: üldine kassa ja õppelaenukassa. Erilise laeka asutamiseks on tarvilik Ülk. edustuse luba. Ülk. väljaminekud kaetakse üliõpilask. varandusist saadavatest tuludest ja maksudest, mis tarviduse korral novembri-koosolekul määratakse, samas ka aeg ja viis.

Edustus seab kokku iga aasta majanduseelarve, see on 2 nädalat välja pandud igatühele tutvunemiseks, kinnitatakse novembri-koosolekul. Muidugi kuuluvad majandus-asjad peamiselt majandus-toimkonna alla. Aruanne esitatakse märtsi koosolekul, enne seda toimub revisjon. Aruande koostavad edustuse esimees ja sekretär, lisa aruanded tulevad majand. ja raamatukogu üle.

VI ptk. „Üliõpilaskonna asutised.“ Üliõpilaskonnal on raamatukogu ja lugemislaua, mida iga üliõpilane võib tarvitada. Lähem hoolitsus kuulus raamatukogu toimkonnale P. s. on raamatukogu ja lugemislaua jaoks rektori poolt kinnitatud erimäärused.

VII. „Peod ja austusavaldused.“

Üliõpilaskond peab oma aastapäeva 26 novembril, Põhja sõja järel 1722 a. Turu akadee-

mia uuesti avamise ja 1870 a. Üliõpilasmaja sisseõnnistamise mälestuseks; ja kevadpühade 13 mail. Pidutsemiskava määras edustus, kes ka võib pidutoimkonna kokku kutsuda osakonnade edustajaist, keda juhatas edustusliige. Toimkonna peokava ettepanek läheb enne kinnitusele edustusse, siis algab töö.

Ärgu alatagu ühtki pidutsemist enne kui üliõpilaskond on otsustanud selle. Erandiks — kiired asjad.

VIII. ptk. sisaldab „Erilisi säädusi“, kus muu seas ka see, et Ülikooli rektor teatas kirjalikult Üliõpilaskonna esimehele kõigist üliõpilaskonna liikmetest, kes on välja heidetud osakonnast või ülikoolist. See on lühidalt kõik tähtsam Hels. Üliõpilaskonna põhikirjast. Üliõpilaskonna edustuse (hallitus) 20 liikmest on seekord rootslasi ainult 5. Varem oli 6, aga viimasel korral valiti edustust, soomlased läksid ühise nimekirjaga ja võitsid ühe koha juurde. Naisi on edustusel ainult üks — mag. Enäjärvi, kes välistoimkonna juhataja.

Oma ette elu elas siin see üliõpilaskond, kelle 1929 aasta majandus eelarve balanseerub 2 277.000 Soome margal!

Virve Huik.

Kaasvõitlejad!

Hmuge Üliõpilaskonna

mai-rongikäigule

30 aprilli õhtul!

**Rongikäik algab
kell 10 õhtul**

Aia tänavalt

**Tõrvikuid saab
Ülikooli hoonest**

Aia tän. 46.

Otsingul.

Viimasel ajal võime meie vaimlise elu küsimuste alal märgata teatavat elevust, otsinguid, isegi pinget. Seda üksikutes, gruppides, organisatsioonides, ühingute ja avalikkude koosolekute kajastuses ning ajakirjanduses. Eriti ka üliõpilaste hulgas. Hinnatakse käesoleva aja nähteid ja otsitakse nii vahelgi väiklases ja alaväärtuslikus üldises olukorras ning paremate püüete ja sihtide ummikus, milles end teataval määral tunne me pääsu, uuestistundi.

Kus leida seda — kas religioonis poliitilistes reformides, välis olukorra parandamises või uute teoreetiliste voolude tekkimises?

On mingi üldine rahulolematuse. Eriti tugev protest kajastub aga avalikus arvamises inimese sisemise parema mõjuna ja tõekspidetega ühenduses olevate väär-

nähtuste ja vääravalduste vastu meie avalikus elus. Seda täiesti õigustatult. On loomulik, et siis nendest sisemise mina küsimustest eeskätt peab kõnelema. Ja kui seda tehakse, siis on see hää tervenemise tundemärk. Mida laiemalt ja mitmekülgsemalt arutletakse seda kiiremini ja õigemini leitakse vastust püstitatud küsimustele.

Tuleviku sihtide ja elureformi küsimused on tüngal noorsoole, eriti meie akadeemilisele noorperele, sellele loodetavale rahva sekka käärimiste viijale. Meie noorsugu ei või mitte assimileeruda üldise olukorraga ega väsida enne kui ta tööle läheb, vaid ta peab rahva sekka tööle asudes uut paremust ja värskust kaasa viima.

Seepärast saame tugevaks ise. Leiame oma sisemise parema minale õige aluse, millele jääme.

Nooruse, elutõe ja teiste ilmavaatelistele küsimustele ühiseks arutluseks pakub. soodsa võimaluse Kristlike Üliõpilaskonnade ühingute poolt korraldatud suvikonverents, — kus need küsimused tulevad kõne alla lugupeetud vanemate ja otsivate nooremate ettekandeis, ning võimalus on kaasa kõnelda igal ja kõigil

Kes osa võtnud eelmistest, teab, et need konverentsid on värskendavad tuulepuhangud, võimaldades vaikselt enesesse süvenemist igale, vaatamata teaduskonnale ja ilmavaatelisele alusele.

Märgime siis nüüd igatühe oma märkimikku konverentsi aja 3—7 juulini ja tuleme tingimata sinna, ühistele kõnelele ja otsingule.

Kui meie otsime tõde, küllap meie siis selle leiame.

Tarvis on seda aga hädasti.

Tartus, 18. IV. 29.

E. K.

Üliõpilasomaabist välismaal.¹⁾

Üliõpilasomaabi küsimused on pea kõikjal üles kerkinud pärast ilmasõda, mil ilmasõjaga kaasas käivad ümberhinnangud ja majanduslikud raskused sundisid üliõpilasi tegelema majandusküsimustega. Uuendused ja vabamad voolud poliitilisel ja valitsemisaladel võimaldasid üliõpilaskondade kindlakujulise organiseerimise ja omavalitsuse.

Nende üldorganisatsioonide tekkimise suuremaks põhjuseks ja hiljema tegevuse peaülesandeks ning sihiks on olnud üliõpilaste majandusliku olukorra parandamine ja hoolekanne.

Seda sellepärast, 1) et üliõpilasperes on selgeks saanud ja läbi tunginud arusaamine majandusliku kindla aluse vajadusest õpitöös.

2) leiavad praegusel ajal reaalseid ja käega katsutavaid puhtmaterjaleid tagajärgi andvad ettevõtted kergemalt laiemat poolehoitu kui ideelised algatused, mis tõttu ka esimeste läbiviimine hõlpsam.

3) on oma majanduselu otstarbekohane korraldus kasvatuksise tähtsusega noore inimese arenemisel ja sageli määrav tema tulevikuski.

Kuid mitte ainult ametlike üliõpilaskonna keskkorralduse või nende eritoimkondade kaudu ei teostu üliõpilasomaabi. Hoopis vastupidi näeme, et tugevamad ning elujõulisemad majanduslikud organisatsioonid on tekkinud just eraldi üliõpilaskonna üldkorraldusest, kuid loomulikult töötavad käsikäes sellega. Nii Saksamaal „Die Wirtschaftshilfe d. d. St.“ Ungaris — ühistegelise koöperatiivi „Centrum“, Tshehho-Slovakkias „Studentski Domov“ j. t., Poolas „Bratja Pomoci“ ning Austrias — Wirtschaftsamt, mis varem oli üliõpilaskonna ametlikuks organiks, kuid nüüd ümberkorraldatud ühingu alusel.

Nende eriorganisatsioonide tugev külge seisab:

1) Sinna vabatahtlikult koonduvad asjahuviliste ja kogemusrikaste vanemate asjatundjate ning majandusringkondade tihedas koostöös.

2) nende erapooletuses üliõpilaspoliitilistest vooludest ning 3) kindlas, pidevas ning püsivas korralduses ja majanduspoliitikas, mida ei võimalda vahelduvate juhtidega muutuv üliõpilaskonna üldkorraldus.

Oma sisemise korralduse poolest on need organisatsioonid:

1) puhtühistegelised ettevõtted (Ungaris, Poolas, Tshehho-Slovakkias).

2) nii öelda poolühistegelised registreeritud omaabi ühingud, kus kõigil liikmetel ei ole ühesuguseid liikme õigusi, vaid ainult kohustused (näit. Saksamaal ja Austrias, kus on soodustuste saamise õigus ainult ülikooli õppejõududel ja üliõpilastel, kuna ühinguksse võivad kuuluda ka teised).

3) aktsiaseltsid (Ungaris üliõpilaskodu ehitamiseks)

Majanduslik omaabi teostatakse üliõp. antavates toetuste, laenude, teatri piletite ja muu ostude soodustuste ning mitmesuguste hoolekande asutiste kaudu.

Sageli on need alad ühendatud ühte tervikusse ning kujundavad suurejoonelise organisatsiooni, kus üliõpilane võib oma ettevõttes alandatud hinna ja soodustusega korteri ja söögi saada, vannis käia juukseid lõigata, habet ajada, riided ja saapad muretseda ning parandada, pesu osta ja pesta, oma koöperatiivist kõik õppeabinõud ning muu tarvismineva hankida, oma pangast rahalaenata, peale lõunat oma tennis või mänguplatsil sportida, oma klubis kohvi juua, oma teatripiletite eelmüügi kohast alandatud hinnaga teatripileti osta, ning õhtul alandatud hinnaga tänavraudteel teatri sõita, oma restoranis õlut juua, oma reisibüroos (nagu see Ungaris) alandatud tariifiga sõidupileti raudteel ja omnibusel sõiduks lunastada, koöperatiivist krediidid peale (Poola) tarviliku kaasa

võtta, ning maale sõita, või oma passibüroost (Wiinis kavatsusel) välispassi võtta, oma rahavahetustoas (Wiin) raha vahetada ning välismaale sõita.

Peale selle on oma kirjutusmasinad, kus üliõpilane võib tarvilikud kirjad ja loengud ise kirjutada või kirjutada lasta, oma paljundusbürood, kirjastused, trükikojad ning köitekojad.

Haiguse korral on võimalus oma arsti kaudu arstiabi saada, haigemajas või sanatooriumis ravida, tarbekorral üliõpilaskonna õigusteadlikust büroost nõu ja abi saada, ehk oma juristi kaudu kohtus esineda.

Mitmekesised üliõpilaskonna ettevõtted võimaldavad praktiseerimist ja töövõimalusigi, ning ülikooli lõpetamisel kohta leida oma tööbörssi kaudu.

Kõik üliõpilaste eneste korraldusel. Kogu studiumiaeg võib üliõpilane tarvitada oma korraldusi ja ettevõtteid.

Peale keskmiselt kuni 25%, mõnes asjas isegi kuni 50%, majandusliku kokkuhoiu annab see veel uhke teadmise, et meie ise end aitame, ise oma peremehed ja võimelised ning tahtelised oleme kõike oma nõuetele ning soovidele vastavalt korraldama. Saadud puhta kasuga võib selline keskkorraldus laiendada, täiendada ning moderniseerida üliõpilasomaabi ettevõtteid.

Majandusliku omaabi korraldus on Saksamaal suurepärase tsentraliseeritud organisatsioon, mis oma mitmesuguste ettevõtete kaudu soodustab õige tunduvalt üliõpilasele, pakkudes kokkuhoiu võimalusi kuni 25%. Saksa üliõpilasköögid, pesuköögid on modernised laboratooriumid, kus tehnika viimased saavutused on üliõpilase tarvete teenistuses. Näit. üks sissesead peseb, teine köörib kartulad, kolmas lõikab liha väljaarvatud nõuetavateks 125 grammilisteks tükkideks, neljas peseb taldrükud jne. Hüviga võib oma silmaga näha kuidas

1) Ette kantud üliõpilaskoöperatiivi kutsumiskooolekul 21. IV 29.

krae otse silmade all kaob pesumasinasse, ilmub siis kuivatusseadisse, triigitakse elektrilises sise-seades, murtakse mehaaniliselt kahkordseks ning samuti kumeraks painutatakse ja kätte antakse.

Ning seda liigi pool odavamalt kui linnas.

Sissetulekuid saab Saksa üliõpilaskond riigilt, seltskonna majanduslikkudelt organisatsioonidelt, ülikooli õppejõududelt ja üliõpilastelt, kes kõik koondunud ühinguuna registreeritud üliõpilasmajanduslikku organisatsiooni „Die Wirtschaftshilfe d. d. Studentenschaft.“

Võib öelda meil pole ju sarnaseid võimalusi. Muidugi sel määral mitte. Nii mõndagi võime aga teha. On ju Saksamaal ja mujal suur osa sisse-seadeid muutsetud just hiljem nende ettevõtete tegevusest saadud kasust.

Samuti võib allakriipsutada, et Saksamaal on ju üle 100.000 üliõpilase, meil aga ainult 4.000., kellest vast 2500—3000 Tartus. Kuid Dresdenis on aina 1½ tuhat üliõpilast, neil on aga enamik eel-pool nimetatud omaabi aladest ning nad võivad veel oma ärijuhilegi ligi 400 kr. kuus tasu maksta.

Sama sisuline ja sama sihiline kui Saksamaal on üliõpilasmaabi korraldus Austrias, ainult palju vähemas ja lihtsamassuhtes. Austria üliõpilaskond riigilt ega ka seltskonnalt senini toetust ei ole saanud. Sissetulekuid saab ta ainult üliõpilasmaksudest. Selle tõttu kannatas Austria üliõpilaskond ka aineliselt õige tuntavalt majanduslikkude raskuste all kuni lisaks tulud tulud majanduslikest operatsioonidest. Peale selle mõjuvad Austrias takistavalt veel üliõpilaste ettevõtete arengule teravad üldpoliitilised olukorrad, mis on enesesse kiskunud ka üliõpilased. Austrias annab end eriliselt tunda haritlaste üliproduktioon. Siin töötavad üliõpilasettevõtetes ja mujalgi üliõpilased ning ülikooli lõpetanud ettekandjatena, juukselõikajatena jne. Viini ülikooli üliõpilaste saapaparandus töökoja juhatajaks on diplomaat insener ja tööliseks Dr. med., kes saab oma töö eest umbes 2½ krooni päevas.

Kui Saksa üliõpilasmaabi korraldus juba pea lõpulikult väljakujunenud, otsib see Austrias veel väljendusvormi.

Majanduslikke omaabi asutisi on Viinis veel teaduskondadel,

aineühingutel, mille tsentraliseerimine praegu käimas. Kõikide nende üliõpilaste ettevõtete, peale vahetusbüroo statistika näitab suurt tõusu; nii võrreldes kaht viimast aastat 25—100% korteri ameti alal isegi 1000%.

Tehnika ülikooli juures Viinis on üliõpilaskonna 3000 kõiteline raamatukogu, mis on suurim üliõpilasmaamatukogu üle kogu Saksamaa ja Austria.

Tshehhoslovakkia üliõpilasmaabi teostub peamiselt sotsiaaltoimkonna kaudu, mis omakorda mitmeks osak. jaguneb, mille ülesandeks on üliõpilasmajanduslikku, ja ning tervislike hääleku ja õppevõimaluste kindlustamine. Sel on osakonnad kõigi maaalaste üliõpilaste org-ide juures. Ei saa siin jätta märkimata, et Tsh.-Slov. üliõpilaskonda ei kuulu mitte ainult üliõpilased, vaid ka keskkooli vanemate klasside õpilased. Hulk üliõpilasi elavad koloniides. Neist suurim: Masaryk-Kolleg, kus 9 paviljonis on mangu ja tennisplatsidega üle 700 üliõp. korterit leivad. (Järgneb)

E. K.

Richard Roht: Nauding. Romaan.

Noor-Eesti kirjastus, Tartus 1929.

Nauding, lõbumaitmine elusihina — see *carpe diem* — elukunsti küsimas mõttes — hedonism vajunes ju Aristippi (Kürene'st, Sokratese õpilane) päevil. See homse eest mittemuretses, ühekülgne elukärsitus, n. n. „sigade eefika,“ leidis õnne hetkelistest lõbuüksustest summeeritud alalises lõbus. Aga hedonistide lõbuhõllanduste tipud ulatusid sageli saavutamatuks — ning nende pretensioonide pais tõi pessimismi. Tekkis uusi õpetusi, mis sihisaavutamises vastolus vanaga. Nõnda õpetas Epikur, et ainult see lõbu on väärtuslik, mis kaotab kannatuse. Lõbu peitubki kannatuse kõrvaldamises, vältimatu elutarbe rahuldamises. Hüve on eneseohjelduses, parajuses, rähus, suures valutus hingerahus. See õpetus — eudemonism on tunnustanud elu ülimalt sihiks õnne saavutamise.

Nende iidsete elukäsituste pinnal on tekkinud aja jooksul hulk uusi õpetusi, ent põhiõpetuste polaarsus on

püsinud siiski. Veel tänapäeval on teelahkmed: paremale, e. pahemale. Kuhu minna? Valida tee milliste viiateadega?

Noorte tee harud käivad vanade arvustustele kaudu. Sest astudes ellu taganeb noor tihti võõraste kogemuste märklauadest. Ning eksib sageli otsingute ummikus.

Meie noor-intelligentsi eksisammude kurbi kajastusi leidub luulekirjanduse lehekülgedelgi. Ju lühem Liiv on andnud haritlase-linlase-poja ja pastila-talukakandja-isa valulise paralleeli¹⁾. Tunneme A. Kitzberg'i „Neetud talu“ lapsi. Oleme kuulnud A. Haava ironiat: „Joo viina, naine, joo, suitseta!“²⁾ Oleme rääkinud „sellest, millest avalikult ei räägita.“ Oleme hüüdnud Soodoma ja Komorra sõnu tänapäeva madalale eluharrastusile Maasivõrdumise-probleem on akuutsemad probleemid meie tänapäeval. Kuhu on kadumas oma maalapikese hankimise algaja ilus idealism?

1) Isad ja pojad. Juhan Liivi luuletused. 4. trükk, lk. 200.

2) A. Haava luuletuskogu 1924 lk. 389.

Rich. Roht'i romaani „Naudingu“ tegevuse kandjate deviis on mainitud tiifelsõna — nauding kõrgemas astmes. See on romaani pääteema. Naudingu pettepildid (välismaa ajakirjadest) kannavad kodumaa metsakolkast keskkooliharidusega talutütre Kõo Alli (Aliide Priimägi) „laia maailma, et saavutada oma tõelist õnne.“ Tõeline õnn peab peituma päälinnas, kuhu saabutakse laenatud pilettiga ja reisikaaslasega sooritatud „sõprusega.“ Too kolmanda klassi reisinstav osutus esimese järgu moodsaks kavaleeriks, Aliide Priimäe unistuste ülimalt kehasuseks. Ju kammingu, rõivastuse ju „määramatult rikkuse“ poolest on see tõmmuvõimeline härra kaheksateiskümneaastase tütarlapse oodatud täisvereline vürst. Algab Aliide Priimäe esimene eksilugu, firmeeritud kuskil vaevu keskpärasel võõrastemajas Liiv-Rommi nime all. Kuid selle armuühenduse kestus on kõigest kolm-neli päeva, pigemini õhutat-õõd, sest lakk-kingastatud puudri-prints Romulus Vollmeyer on äraseletatult kehv keigar Julius Peepson, kutselt elukutsetu kabareenäitleja.

(Järg lk. 84.)

«Üliõpilaslehe» toimetus 1928/29. a.

Operett ja muusika.

Kahjuks võin „Üliõpilaslehe“ toimetuse soovile, kirjutada sel teemil, seekord ainult mõne reaga vastu tulla, näpates mõni minut aega tundide vahelt. Seega ei pretendeeri eelolevad read mitte „artikli“ nimetusele. Ainult paar mõtet olgu seekord puudutatud.

Kõigepealt: operett on kahjulik tõsisele muusika harrastusele, muusika kunstile. Ta labastab muusika maitset. Eriti moodne operett on äri, on muusika käsitöö, sääljuures mitte üksi muusikaliselt sisutu, vaid oma banaalsusega tihti varieteeni ja tingel-tangelini ulatuv. On suurlinna „kultuuri“ vastavalt veel mõeldav, kus sajatuhandete ja miljonite elanikkude hulgas igasugust elementi ja igasugust maitset leidub. Kus leidub oma publikut Beethoveni sünfooniale, oma publikut klassika ooperile, oma publikut kontsertsaalile, oma publikut tserkusele ja oma publikut öölokaalidele. Nii siis, kus kõik ja kõige selle olemasolu on „õigustatud“. Kuid meil tuleb küsida: mida siis meie omale kõigest sellest heast ja kurjast valida peaks. Kas kultuuri või kultuuri jutumärkides, kultuuri jätiseid?!

Kui vana operett näit, sisaldas poliitilist ja ajaloolist teravmeelset pilget, siis on moodne operett ar-

vestanud maailma sõjale järgnenud väsinud erkudega, mis „vaheldust ja puhkust“ otsivad kõige suuremas mõttetuses ja maitsetuses.

Mida kõike ei sisalda moodsa opereti „kunst“? Kord muusikalist ideetust, kord muusikalist labasust, kord muusikalist pornograafiat, või ühe sõnaga — pornofooniat.

Kuid maitsetust ja mõttetust kultuurkapitali ja riigi toetusel „kultiveerida“ — see on ikkagi juba natuke liiga „vabameelne“, selgelt öeldud, selgroota ja päata seisukoht. Et operett Tartu muusikaelu on lämmatanud, selles ei ole kahtlust. Lauu selts „Vanemuisest on järele jäänud opereti äri-kontor „kunstitempli“ esimesel korral, kuna üleval tehakse seda äri ennast. Ja kõige selle ohvriks on toodud „Vanemuise“ muusika selts, kes kord ettekandis Haydni „Loomist“, Mozarti „Requimi“, kes omale lipukirjaks oli võtnud nende klassiliste meistrite kõrval ka oma helimeistreid publikusse viia. See kõik on kadunud ülikooli linnast ja vana „Vanemuine“ ise on oma jumaliku rüü muuseumile pantinud, „sammub ajaga kaasa“, on monokli silma surunud, tsilindri kuklasse visanud ja tantsib oma ülevalt ja alt dekolteeritud mademoiselliga cancani, sest seda nõudvat nüüd

„rahvas“. Rahvas?! Ärgu profaneeritagu ka siin sõna rahvas. See on tõusiklus, või parimal korral apaatne ükskõiksus, — mis seda kõike veel kaitseda võib.

Agas viimaks, kes on siis õieti operetti avalikult kaitsma tulnud? On ainult „minna lastud“. Nüüd on küllalt minna lastud, ja sääljuures kõrgemaid, kaunimaid varasid minna lastud.

Kui palju teatri kunst, draama, opereti all kannatanud, ei tea nende ridade kirjutaja.

Kuid muusika — see on suuaresti kannatand. On ka raisatud inimesi, noid inimesi, kelle muusikanded kaunimat oleks võinud pakuda, kui moodsa opereti õhuriketes lämbuda.

Kas opereti kaotamist nõuavad vast päänorutajad või vagatsejad? Rängalt eksitud. Rõõmu, vallatust, huumori, pilget — seda kõike a. n. navad rohkesti, kuid ehtsal kunsti kujul nii sõnateater kui ka kunsti väärtuslik muusika. Lõpuks, kus sünnib ülekohut kellelegi, kui operett kaob? Vist isegi mitte opereti tegijale. Predistioneeritud opereti kangelastena ja opereti diivadena maailma sündinud mees- ja naiselemendid võivad endid avaldada meie „suurlinna“ opereti laval, sest Tallinna võtab neid tänuga vastu, ja säälvõib veel aru saada omast opereti publikust, ilma et teater ja muusika säälvõma alalisi ja uusi külustajaid kaotaks.

Üks osa, kes Tartu jääb, vabaneks aga parema jaoks.

Näiteks peaks juba orkestrit teisel kasutama.

Kas sest midagi aga niipea välja tuleb? Kas saadakse aru, kui aastaid on operetis koolis käidud, et raha tarvitavad mõnikord ka niisugused alad, kus kohe äri ei saa teha — nagu tõsine kunst, tõsise muusika edendamise? Need on jälle küsimused, mille peale vastata võib. Niipea paranemist loota ei ole. Kuid, et juba vanad operettide vürstiriigid ja majoraadid natuke revolutsiooni nuustubakut tunda saanud, vast hakatakse siis viimaks aevastama. Saagu see meile terviseks ja tervenduseks.

L. Neuman.

Kategorilise karskusnõude põhjendus, eriti intelligentsi ilmavaates¹⁾.

Tunneme üliõpilaspõlve noore haritlase ilmavaate kujunemise ja vaimu küpsemisajana. Siin omandatud vaated jäävad püsima ja mõjutama ümbrusele tema eluajaks. Seepärast olgu leida ja tuntuks vaateid, et neist oleks võimalik valida oma sisetunde järele. Käesoleval korral püüame vaadelda täiskarske ilmavaate põhjendusi ja tutvuda selle mõttega.

Meie heidame pilgud karskusnõude kategorilisele ilmele ja olemusele. Üheltpoolt seisab kategorilise keeldumise nõue sügaval karskuse mõistes, selle olemuses, ilma milleta meie ei saa viimast praegusel ajal ette kujutada. Kuid teiselt poolt selle nõude mõte omandab veel laiemat tähenduse karskustöö seisukohalt. Siin on meil tegemist välise kategorilise ilmega, missuguse nimelt nõude olemusest annab. See karskusnõude kategoriline ilme on saanud meie praeguse karskustöö üheks nurgakiviks.

1) Kokkuvõtte pikemast artiklist.

1.

Vaatlemesiteks absoluutse keeldumisenõude põhjendust karske isiku moodustamisel. Siin on tegu peamiselt selle nõude olemusega. Karske isiku mõiste on ajajooksul muutunud. See on lahkunud seisukohadelt, mida kaitsti meil aastakümneid ja jõudnud selgemale joonele. Praegu võime alkoholkarskeks nimetada ainult seda, kes alkoholi tarvitamises täielikult hoidub, (millega kooskõlastuvad muudki eluviisid). Kategoriline suhtumine pahedesse ning järjekindlus ilmavaates on kindlamaks tagatiseks edule tulevikus

Et parajuslase tüüp on kõige suurem karskuse vaenlane, on õigusega toonitatud. Et pärisjoomine on halb, teab igaüks. Pinnale tagasi tõusta joomar ei jaksa. Poolehoidu temal kellegi juures ei ole, sest alkohol väljendab siin täiel määral oma õiget nägu. Seda seisukorda ei võta keegi endale sihiks.

Eeskujuks võetakse alati tegeliku parajuslase tüüp. Jääb aga faktiks, et suurem osa joomisest on välja arenenud parajusest, igatahes palju enam kui seda on tulnud alkoholismi otsekohestel põhjustel. Kes seda teada ei taha või sellest ei hooli, need on parajuslased.

Kuigi alkoholil pole mingit optimumi määra, ei anna selle väikesel arvil tarvitamine igakord kohe nähtavaid halbu tagajärgi. Sellest arvatakse, et parajus üldse pole kahjulik. (Kui ka oleks teaduslikult kindlaks tehtud mingi optimum, ei vähendaks see karskuse mõtet. Seejuures ei arvestata alkoholi iseloomu. Unustatakse, kui vähesed suudavad püsima jääda poolele teele. Iga kvantum, millega inimene ennast uimastab, nõrgendab ta enesevalitsust ja vähendab tema tahtejõudu vastu panna. Esimestelt tahtlikkudelt samudelt jõuab inimene varsti ebatahtlikkudeni. Uimas-

Kui Alli Priimäe esimene armu-episood on pettepinnaline, andumine suurele teesklejale võlumise tõttu, siis teine andumine on alandavam. See on „hüdaandumine“ kollektsele kelnerile arvekuluku võõrastemajale, sest Romulus Vollmeyer alias Julius Peepson oli oma „rikkuses“ jõudnud tasuda ainult oma toa ühe öö üüri.

Kolmas episood on ühenduses väliselt korrektsema inglase William Green'i isikuga, kellele tütarlaps meeldib, „kui selle maa lihine ilus õis.“ Lii õpib inglase kulul masinakirja ja inglise keelt lootusega pääseda kord Inglismaale mister Green'iga. Ent lootused petavad: mister Green taganeb viisakalt Liist, sest kelner Luksmann näitab inglasele „selle maa ilusa õie“ tõelist palet. Tühjale kohale tagasiunglevale kelnerile heidab Lii kuivatusepressi näkku. Tekib protsess; Lii maksab trahvi.

Uus aste Alli Priimäe päälinnelus on oleskelu baaridaamina Luxus kafees Lya nime all. „Mineviku“ pärast vabastatakse ta säältkki: tuleb tõota olek, kuni paljukannatanud põgenik saab koduõpetajaks kuhugi alevikku tõusiku Hans Kaaveri tütrele. Kuid Kaaveriski peitub võrguaja Alles nüüd ärkab Allis aktiivne

protest pakutava vastu. Ta tõukab võrgutaja ühes „kingitustega.“ Kaaveri tõsisemgi ettepanek nurjub, ning Alli unelmad on lõpul. Aasta vanemaks on ta saanud. Romaani küllaldaselt kineetilisele dispositsioonile järgneb staatiline konklusioon. Alli-Lii-Lya on jällegi Kõo Alliks saanud. Ta on otsimas uut lahendust, vanadelt radadelt seekord. Ta on eksimuste hüvitust otsimas kodust, vanalt vaevatult isalt, — ent isa on ju viidud ära — kiriku manu. Jüripäev on isa kandnud välja koduõuelt. Sellest on Allil lõpmata kahju, kuid kodu lohuta b teda ometi. Siit leiab Alli lunastuse uue elurõõmu, elu mõtte. Siin tunneb ta vaba inimese väärtust. Tast saab Kõo kuninganna.

See on lühidalt „Naudingu“ faabula. Romaani üldrakendus on mitme kokkulangev mõne dünaamilisema romaani arhitektoonikaga. Situatsioonide kandjaks ning koordineerijaks on pääsisik Kõo Alli. Romaani ekspositsioon intriigi algeliga (4 esimest päätükki) sünnib külas, dispositsioon — Alli seikluste seeria — linnas ja konklusioon — jällegi külas. Romaani dispositsioon seiklusrüütel on meil uus sugupooleldaja.

Cervantes'e Don, Linnankoski Olavi, Gailiti Nipernaadi jt. kaugenevad kodust ning lükkivad oma seikluste ahelasse mõne kee printsessist, dulcineast, kuna Roh'ti romaan annab uue ühendluse, uute lülidega Vollmeyer'i, Luksmann'i, Green'i ja C^o näol.

Säärane romaani sead on huvitav. Tegelaste uudus ja episoodide rõhkus ning lühidus toob hoogu. Kuid sellise kompositsiooni autorilt ootame erilist karakteriseerimisvõimet, — sest iga uustulnukas uue avantüüriaga peab saama eluliseks.

„Naudingu“ karakteristikad kalduvad naturalismi. Pole ühtki potentsiga varustatud korralikku inimest. Kõikjal valitseb lõbumaismine, kergemeelne nauding. Nauditsevate leedre külaesindaja on Kõo Alli, päälinnastest on Vollmeyer-Deepson ja baaripubliku mitmepalgeline pere. Ning ei puudu lastegi ihaputu esindaja Kaaveri kaheksaastase tütre näol.

Alli Priimäe terutavam karakteristika on tema armuseikluste seeria. Tänapäeva kergemeelsuse vaim avaldub ju tema kodunt lahkumisel rahata, tervema sihita, jumalagajatuta. See on kadunud poja teele astumise traagika. Ja süüdi?

tatud seisukorras hoiduda mitte kunagi üle astumast kavatsatud normist, nõuab suurt tahtejõudu ja tuleb ette harva: treeneritud haritlaste juures enam, lihtrahva juures kaugelt vähem. Ei aita siin muud kui piir õigele kohale tõmmata. Föerster ütleb: „Tõesti, julgus eitamises on sagedeli enam eluenergiat kui ebakindlas jaatamises, ja nii mõnigi laulab elujaatamise laule sellepärast kaasa, et ta liig laisk on enese väikseima sooviga eitamiseks.“ Seda vähem on temalt loota siis, kui ta sellegi jõu-natukese on ära andnud.

Parajuse õigustajale võime julgesti öelda: Mille põhjal tead sa, et sina oled nende väheste hulgast, kes jaksaksid püsida suurema hädaohuta parajuse piirides? Tuhanded on lootnud oma jõule ning endi seisukohtadel tahtnud püsida, kuid siiski allamäge läinud. Nii siis: Juba selle võimaluse pärast tuleb parajus äratõugata, et see võib saada sinule vahesammuks joomisele. Oleme seega tuletanud esimese põhjendava väite, mis on kõigile tuntud ja mida harilikult pareeritakse lootusega, et alati suude-

takse pidada piiri. Ent „on me-hine, mitte pidada end ülitugevaks,“ ütleb Ensio Krohn.

Kuid oletame, et sa suudad alati end hoida parajuse piirides, kuid millega vastutad sa nende oma sõprade eest, keda sa väike-sele tarvitamisele avatled, et ka nemad seda suudavad? Nemad võivad püüda järgneda sinu tahtekindlat eeskujut, kuid endi tahtejõu kaotada, võivad endi kavatsustes ebaõnnestuda ja hukkuda. Millega lunastad sa nende elu? Ensio Krohn ütleb: „Ühiskonnas on ideaalne parajusluse tõendatult osutunud võimatuks. See on sarnane aade, mida võivad esitada ainult need, kes ei tunne või ei tahagi tunda seda reegli-pärasust, mille põhjal määratud osa rahvast neis oludes hukkab.“ Anname sõna veel Föerster'ile: „See mida meie esile maname oma joomakommetega, oma mõtlematu kaasategemisega, oma kergemeelsete alkoholi-harjumustega, oma mõnudega mängimisega, saab tuhandeile meie nõrgemalt sündinud kaasinimestele või nende lastele kiirelt liginevaks hukatuseks. Kas pole mitte rüütellikuse lihtsaks

nõudeks, et meie maha kustutame omast elust need harjumused, mis nõrgemaid soovimatult kuristikku kisuvad?“

Sellepärast: Ole täiskarske oma kaasanimeste tuleviku pärast, kui sa aus ja kõlbline isik tahad olla. Tugevad, kes eneste pärast võiksid olla parajuslased, peavad loobuma sellest odavast lõbust nõrgemate huvides. Siin tuleb ilmsiks karske ilmavaate altruistlik joon, tunnistades alkoholismi (kõigile ühiseks) ühiskondlikuks paheks, millele langeb uueaegse karskuse mõtte pearõhk. Alkoholism on sotsiaalne pahe, mis ei piirdu ainult isikuga ega tema vabadustega.

Väidetakse, et nõrku iseloomu pole meile tarvis, parem on kui välja surevad, et looduses toimub kõikjal võitlus olemasolu eest, kusjuures püsivad ainult tugevad, mis läbi toimub loomulik ja otsustav selektsioon. Siin peame vastama: Nõrgemate kaitset eitades peame eitama kogu Euroopa tsivilisatsiooni. Kuigi elus osalt teostub tugevamate võit ja nõrgemate allajäämine,

„Millegipärast oleks tal kergem, kui saaks kedagi süüdistada oma hädas, Aga nüüd ei ole keegi muu süüdi kui elu.“ (Lk. 35). Kõõ Alli süüdistab elu. Elu on süüdi, et tütarlaps ei taha isatalu, et preili ootab võimatuse *fata morgana*. Elu, ümbrus, aja vaim on võimatud isiku juhid. Need on tuntuud naturalistliku kooli ajad Alli Priimäe „haiglaselt ebanormaalsel“ olukorda linnas põhjendades süüdistab autor eriti eesti intelligenti, „kes on loonud need võltsumistused ja vale ideaalid.“ (Lk. 197 j. ed.). Suur sugupõlve hauakiri on käsiteldavas romaanis. Meie intelligenti domineerivaks ideaaliks olevat kahejalgsete kasside ideaalid ning kassikuld, ja need „kahejalgsete kasside ideaalid on ka Alli Priimäe viinud alla — ning üks alandus, kannatus järgneb teisele, kuna ta isal on kodu, kus tütar võiks kosuda, kasvada ning sirguda täisväärtuslikuks inimeseks.“ (Lk. 200). Kuid „Alli Priimäed ei lähe isakodusse. Nad kõnnivad kui varjud päälinna uulitsail, nälgivad, pesevad nõusid, hoiavad juufide lapsi, prostituutivad, on paksude majaperemeeste ning kõhnade sulide armukesteks. . .“ (Lk. 201).

Autor näeb Alli Priimäe mitmuses, koguni sadandis, tuhandeis. Kogu sugupõlv on haige, sest Kõõ Alli langemine nõuab säärast diagnoosi.

Agas mis peaksime tegema ühegi Alli Priimäe hääks. Mis peame tegema, et me maa ei produtseeriks säärast paariat? Peame neil laskma astuda oma teed lõpuni, kuni nad ise leiaksid endid. Või peame otsima uusi käsusõnu, sest tänane deviis ei lunasta.

Alli Priimäe isiku kujunemiseks on süüdi teataval määral elu tänapäeva tunnuslause Tähtsamaks teguriks siin on aga päätegelase enese sisemine jõuetus, elu deviisile alistumine. Kõõ Allid vajavad veel kindlat võrumise vormi. Neid tarvitseb kõita vaarale kui juurduvat võsu, et tuuleil ei tõstaks neid koduvainuli välja ning heidaks kannatuste kõrvelivale.

Keskmond, elu oma tänapäeva avaldusvõimalustega on Alli Priimägedele seikluste tee sillutiseks. Vollmeyer-Peepson, Luksmann, Green, Kaaver on üksikud etapid tol teekonnal. Ning isik ise on ikkagi sihimääraja — paremale, vasakule.

Näib, nagu peaks inimene ringi

rumalusi sooritama, enne kui asub ta korralikule elule. Nagu mingil paratamatul sunnil pidi Kõõ Alli heitma esimesele vastutulevale keigarrile käed kaela, et aastase ringkäigu järele otsida endisi jälgi kodutalu õuel. On see saatus, on see aja vaim, või on isik ise oma enese vari?

Kunstilise usutavuse seisukohast Kõõ Allit vaadeldes paistab, et autor oma päätegelasega asub tõeluse illusiooni purustamise piiril. Tütarlapse elutulle astumine, seljapöörmine kodule ei ole hingeeluliselt küllaldaselt ilmekas. Vahekord „vürst“ Vollmeyer'iga areneb kukerpall-küürusega. (Kui avameelne on tänapäeva tütarlaps Kõõ Alli kaudu vaadates ilmale ja kinnine — vanemale). Ja miks ei astunud preilike kohe punase laua ette, ju võõrastemaja arve pärast? Ometi tegi ta seda hiljem sõltuvuses sama isikuga.

Alli kaasikud on kõik pärit Komorra mülkasti. Naturalistlikult on nad reljeefsed kujud. Need on ilgemad naudingud apostlid. Sää vestelise valeraha suurpettur, päälinna igavene „armuprophet“ Romulus Vollmeyer, sää „subjektiivse“ õiguse nimel õigluse vägistaja kelner Luke-mann, sää ainult meeldiva preili

sageli ülekohtuseltki, ei ole maksavad inimlikus ühiskonnas kõik samad seadused, mis looduses. Põhimõtteliselt Euroopa ühiskondlik elukorraldus tahab säilitada ka nõrgemad inimesed elujõulistena ja positiivsete ühiskonnaliikmetena. Rahva enamuse moodustavad ju nõrgad, keskpärased isikud, tugevaid on vähe. Tunustades meie ühiskondlikke kultuurivorme toetamisprintsipiidega peame sama põhimõtet tunnistama vajaliseks ka praegu käsitletava üksiknähte puhul. Pealegi ei teosta alkoholism tervendavat selektsiooni: Põhjaläinud element produtseerib edasi alaväärtuslikku, enesest nõrgemat järeltulevat põlve ja tugev element ise nõrgeneb järjekindlalt. Üldine tase langeb.

Paralleelselt eeltoodud nõudele olgu suurema objektiivsuse huvides, esitatud ka vastasrinda — parajuslaste vaateid selle momendi kohta, milleks pakub tänuhõlpsalt ajaloolist materjali „Üliõpilaslase“ „Ugala“ erinumbrist 1928. Vastavas artiklis kirjeldatakse kurba seisukorda meie üliõpilaskonnas joomise tõttu. Ja edasi (lk 143):

„Ugala“ asutajate „seisukoht oli: inimene olgu vaba ka alko-

holi tarvitamises, kuid ta peab teadma, et ta neist piirest üle ei tohi minna, kus ta enam haritud seltskonna liikmeks ei kõlba. Jää ka alkoholi mõnikord tarvitades viisakaks, ausaks ja ustavaks oma põhimõtetele!“ Nii siis umbes parajus-programm.

Tuleb järeldada, et kui isik läheb üle neist piirest, siis minuga välja sest härrasmehelikust haritlasringist lihtrahva sekka, kus nähtavasti need langemised on loomulikud. (Langenud isiku eraldamine on muidugi paratamatu, kuid siin on küsimus ainult selles, kas tema seisukord mujal on lubatav nähe, kas me sinna võime produtseerida seda alaväärtuslikku elementi). Tsiteerin edasi põhimõtteid (lk. 144):

„Ühelt poolt taheti konvendi korteris igasugu alkoholi tarvitamine kindlasti keelata, et kiusatust ei oleks ja nõrgematele mitte joomiseks võimalust anda. Teised arvasid, et parem on noori liikmeid just neis oludes kasvatada, kus ka alkohol saadaval. Ei ole hea, kui konvendi liikmed väljapool alkoholi tarvitavad, kus neid raskem kontrollida. Parem on üksiteist kasvatada ja üle piiri minekute eest hoida just eneste kes-

kel, kitsamas ringis.“ See alkoholiõhkkonna põhimõte on korporatsioonides praegugi maksev.

Viimasele põhimõttele pean vastama: 1) Kõigepealt on küsitav põhimõtte teostamine nende enestegi juures ja sageli on need „kontrollijad eneste keskel“ ise kontrollimisvõimetud ning 2) selle mõtte kandjatele on olemas ainult üksikute haritlaste isikuprobleem, ainult haritlaste parajuses kasvatamine. Lihtrahvas, kes pole läbi käinud sest akadeemilisest kasvatusinstantsist ja kibedast treeningust, võib nendega koos ja nende eeskujul alkoholi harrastada ning üle piiri põhja minna, see ei tee neile muret!

Siin avaldub ilmselt individualistliku isikukultuuri joon, mida meie endi oludes tunneme ilmavaatelse ehk vaimlise korporantismi nime all. Nimelt, isikliku elu mugavus ja seejuures sotsiaalse vastutustunde puudus. Muidugi mitte ainult korporatsioonides, vaid kõigi parajuslaste juures. Viimast individualistlikku kasvatuse meetodit alkoholküsimuses ei saa kunagi pooldada sotsiaalse instinktiga haritlane ilmavaate moodustamisel.

(Järgneb.)

E. Elisto.

palkaja Kaaver, kes oma tegu ja mitetegu motiveerib miljöö mõjuga. (Lk. 305–6). See on elumaitsmise maailm, kus alaküpsedki ihapatus.

Kuid ometi, vaatamata nii rõhutatud elumaitsmise miljööd ning läbitunglevat ideed ei anna „Nauding“ sotsiaal-romaani, olustikuromaani ulatust ega saavuta idee-romaani sügavusi. See on temaatiliste ning kompositsiooniliste rakendus-ulatuste poolest ikkagi isiku-romaan, karakterromaan. Kõo Alli isik pole mõistetav romaani olustiku interpretatsiooni valgustusel, sest olustik on siin ainult situatsioonide tavaliseks dekoratiivseks taustaks. Ning „Nauding“ idee — see kerkib alles Kõo Alli kannatuste edelt, see avastub alles inimese eksijälgedest n. õ. — *post factum*. Richard Roh'i „Nauding“ on õieti kriitilise sihiga ajavaimu — ja ajavaimu kandjate — keigarite-karakterromaan.

Stiilelementide, sõnastusfiguuride, dialoogi veerevuse ning kerguse kandepind vastab romaani süžee-dünaamikale. Roh'i lause (dialoog eriti) on siin sama kergejalgne, kui Kõo Alli linnutiivuline rutt armuseiklusisse oina koduüelt. (Peab otse imes-

tama, kuidas Roh'i mõnikord raskete nähtudega saab kergesti hakkama. See on vooorus ja ebavoorus ühitas).

Keeliliselt jäätavad „Noor Eesti“ väljaanded siiski soovida. Mainin „Nauding“ puhul mõne soovimärgme: Lk 79 esineb sukke pro sukki; lk. 126 — peeneid, kenu pro peeni, keni; lk. 139 — logeleta pro logelda; lk. 149 — voodi (illat) pro voodisse; lk. 182 — summe (nagu ajalehis tavaliselt) pro summasid; lk. 226 — vankert pro vankrit; lk. 227 — kõrbes pro kõrves; lk. 253 — endiseilt pro endisilt jne.

Vaatamata morfoloogilisi kõrvalekaldumusi ning mõnd naturalistliku stiili „lopsakust“ (näit. lk. 12) ning üldist esteetilis-psühholoogilist pinnapäälust, on Roh'i romaan soovitatav tutvumiseks meie võrsuvalle haljusele. Meie maa pojad ja tütreid (eriti) võiksid seda lugedes järelemõllemisele tulla — jah, isegi otsusele jõuda, et elu elavamaks mõtteks pole kerge-meelne nauding, meie päevil veel enam ahendatud hedonism, vaid sügavam armastus, armastus eeskätt oma kodukuja vastu ning süvendatum, rahulikum elu ehitamine tõe kaudu.

A. Vaigla.

Upsala üliõpilaskoori „Orphei Drängar'i“ kü-laskäik.

Eeloleval suvel, juunikuu alul katvateb Upsala üldtuntud üliõpilaskoor „Orphei Drängar“ külastada Balti riike. Kooril on kavatsus alustada kontserte Riias ja lõpetada Helsingis. Eestis on ette nähtud kontserdid ja esinemised Pärnus, Tallinnas ja Tartus. Koor sõidab laevaga Riitast Pärnu, teel külastades Ruhno saare elanikke. Pärnus oleks kontsert umbes 5. juunil. Sealst sõidetaks Tallinna, kus üliõpilaskoor „Orphei Drängar“ tahab esineda Riigivõimale tema kodus ja annetada temale mälestusmedali. Õhtul katvateb esineda kontserdiga „Estoonlas.“ Järgmisel hommikul oleks sõit Tartu ja õhtul kontsert „Vanemuises“. Tagasiõidul korraldatakse veel teine kontsert Tallinnas, kust laevaga sõidetaks Helsingisse.

Uuslavastus „Vanemuises“.

«Iha jalakate all.»

Näib nagu vallutaks Ameerika maailma mitte ainult Fordi autode ega hiilge-filmidega, vaid et ta produtseerib ka häid draamakirjanikke. O' Neill on praegusel hetkel neid õnnelikke, kelle teosed ei lähe eduga mitte ainult tema kodumandril, vaid on erilise tähelepanu leidnud ka Euroopas.

Tema „Iha jalakate all“ on teos täis ürgset jõudu, ehtsaid tundepehanguid ja isegi teatud määral esteetilist naturalismi. Draama tüübid on raiutud kivist, nagu nad ise raiunud

kive farmi ülesehitamisel. Vana Ephraim, kes veel 76-e aastasena töötab tantsida oma saja-aastaselt sünnipäeval, on teataval määral müstiline kuju, mõnikord hingab temast midagi üliloomulikku, siis aga nõrkedes muutub ta jälle inimlikuks, hingeliseks. Vanadus ei murra teda, isegi õnnete tulemustega „iha“ ei riku ta tasakaalu: süüdlased sheriffile välja annud, ta jatkab rahulikult oma tööd farmis, kus ta juba üle viiekümne aasta viibinud.

Ephraimi kolmas naine Abbie ihal-

dab enesele farmi. Aga sama õiguse leiab enesel olevat teisest abielust sündinud poeg Eben. Kui nüüd mõlema noore vahel süttub vastastikune iha, siis on mõeldav, missugune jõudude mäng areneb neist vastu-ja ühesuunalistest tungidest. —

Lavastuslikult pakkus see draama „Vanemuises“ midagi uut. Ja see just kahekordse lava ehituse tõttu. Vaatlejal oli antud võimalus jälgida mängu nii hästi hoones, kui ka väljas ühtlasi. Lavastajal tuli kooskõlastada mõnikord kolmel pinnal kor-

„Iha
jalakate
all.“

Pilt
III jaost.

raga arenevat mängu. See õnnestus. Tuleb mainida vaid pilt, kus noored ülaltoas suudlevad, pidurahvas all toas sosistab ja Ephraim väljas kuuvalgel aimab midagi õudset hiilivat ümber farmi. Õnnelikult oli rakendatud ka küünlavalgus ja punane helk tapetud lapsele. Tegelaste asetus ringis jõomapeo pildis oli häa ja tekitas tarviliku hubase mulje, elevust-sünnitavalt oli ka tants samas pildis. Vanamehe „soolo“ kutsus esile väärilise aplausi. Hr. Türk lavastajana oli teinud hinnatava tööd. Siinjuures ei tohi mainimata jätta hr. Haasi, kes oli põiminud kõrged jalakad ilusasse tervikusse kivihoone ümber.

Etteheidet aga väärrib see asjaolu, et teater oli ometigi võimaldanud nurjaminekut õnnestunud kordaminekut tingivale lavastusele. Nimelt mängis esietendusel Ebeni osa isik, kes koosmängu tõi karjuga lahkheli. See lahkeli ei näidanud ainult küllalist naeruväärses valguses, vaid viis ka suure osa tema

partneri (M. Türk'i) mängu tühja tuulde. Kui küllaline mängus Ephraimiga oli veel k u i d a g i vastuvõetav, siis muutus ta armastusestseeni-des mingiks keha ja päädlongutavaks pajatsiks, kes väljendab viha imestusega ja iha veidra nohisemise-ga ninast. Tuletatagu kas või meele kirjanikult suurepäraselt väljendatud stseeni Ebeni ema sünges surmatoas. Kuidagi piinlik hakkas jälgida seda t u h j a rüüsemist mehe ja naise vahel ja sellele järgnevat v e e l t u h j e m a t deklamatsiooni. Kui küllalisel ka häälelilist materjali on, siis ei õigusta see teda veel eksperimenterima esietenduse publiku ees, pealegi teiste hääde jõudude ning hää teose kulul. Seda oleks pidanud härra küllaline teadma „V a n e m u i s e“ teatrikomisjoni liikmena. (!)

Pr. M. Türk oli mängult kõigiti nauditav, võib-olla tuleku pildis vähe karrikeeritud, muidu aga ümber-sulades armastust ihaldavaks naiseks,

muutus ta sügavaks ja küpseks. Tema välise tooruse ja sünge naeru alla maetud valu oli meisterlikult väljendatud. Häälestus madalatel toonidel oli õige ja andis tüübile omapärase ja sügav-individuaalse joone. Vastava partneriga tuleb loota näitle-jalt veel enam maksvuselepääsu. Oli E. T ü r k k i tüse Ephraimina, oli „küps vili oksal.“ oli kivi farmi kivisest pinnast. Oli nagu kord jälle heitnud oma argipäeva kuju ja läinud otsima ennast mujalt. Muidugi hääletarvitamises žonglööris jälle vähe, aga häa mask, omapärane kirjanikult antud kuju võitis.

Vendadena O. Lipp ja H. Pulst sobisid. Hääle oks olnud, oleksid mõlemad iseloomus ja väljendusis natuke enam teineteisest erinevad ol-nud. Karjumises ja sülitamises oleks võinud ka kuidagi ökonoomsemalt talitada ja k õ i k välja paisata juba Kaliforniasse lähtumisel.

Br. P.

Üliõpilaskonna Edustusest.

Koosolek 15. III. 29. k. 21.

Ilmund 22 esindajat.

Juhatavad ksv. Treufeldt ja ksv. Roos. Protokollivad ksv. Maandi ja ksv. Nisu.

Päevakorras: 1. protokollid, 2. rahalise loterii küsimus, 3. SELL-i keskbüroo istungi pävakord, 4. juhatuse kodukord, 5. täiendavaid valimisi, 6. läbirääkimised.

Protokoll kinnitatakse paari vähe-ma parandusega.

Teise päevakorra punktina tuleb arutusele Üliõpilaskonna rahalise loterii küsimus. Tähtendatud kavatsusele põhimõttelisel vastu ei räägita, lahk-aramisi kutsuub ainult esile see, kas määrata sellest saadavale summale juba ette kindel kasutusala või jätta enam-vähem lahtiseks. Juhatuse seisukoht on viimaselaadiline, et sis-seulek määrata omaabilistele ettevõ-tetele. Sellega pole rahul organiseeru-matute esindaja ksv. Mihkla, kes pooldab seisukohta, et kasutusala kindlaks määrata ja nimelt ette nähes üliõpilaskonna õpiramatukogu. Kor-duvate juhatuse seisukohta poolda-vale sõnavõitude järele tehakse otsus ühemeelselt — juhatuse seisukohta pooldavalt.

Edasi siirdutakse SELL-i keskbü-roo istungi päevakorra juurde (vt. sellest lähemalt „Üliõpilasleht“ nr. 4).

Üliõpilaskonna juhatuse kodukorra projekti teisel lugemisel kogu ulatu-ses ette ei loeta, vaid ainult üldtoim-konna poolt tehtud parandused. Kod-dukord võetakse nii teisel kui ka kolmandal lugemisel muutusteta vastu. Sellega on juhatuse kodukorraga va-rustatud. Avaldatakse soovi, et prae-gusel Esindusel tuleks ka toimkon-dade kodukorrad veel vastu võtta, kuid teispoolt leiatakse see ajaliselt teatavate raskustega seotud olevat.

Valimiste all valitakse: abilaeku-riks ksv. Villamov, abikirjatoime-tajaks ksv. Nisu (org-matud), üliõ-pilaskõõgi reorganiseerimistoimkon-da ksv. Mihkla.

Läbirääkimiste all võtab sõna ksv. Mihkla, kes juhib tähelepanu terveleraa-le asjaoludele ja nähetele. Eeskätt teeb ettepaneku, teha juhatusele ülesandeks kaaluda, kas viimane koosolek oli seadusepärane või mitte. Edasi tähendab, et majandustoimkonna juhataja toimib ruumide kasutada andmisel sihiljult eriti organiseerimatute suhtes. Samuti kasutatavat majandustoimkonna juhataja temale lubatud ruume lubama-tult, nimelt teistele edasiüürimisega. Lõpuks püüab veel kaitsta ksv. Häusseri teguviisi (vt. lähemalt „Üliõpilas-leht“ nr. 4).

Majandustoimkonna juhataja vas-tu tõstetud süüdistustele vastab ksv. Mägi, tähendades, et ruumide kasu-tada andmises pole olnud mingit si-hilikkust, ei org-matud ega teiste

vastu. Mis puutub oma ruumide väl-jaüürimisse, siis polevat seesugust asja olemas. Küll elavat tema juures ta õde ja vend.

Koosolek lõpeb kell 24.

Tudengkonna värsked eks-tutse.

VII Edustuse viimane koosolek.

16. IV. 29. k. 19.

Ilmund 22 esindajat.

Juhatab ksv. Treufeldt.

Protokollivad ksv. Maandi.

Päevakorras: 1. protokollid, 2. aru-anded, 3. üldtoimk. ettepanekud toimk. kodukordade kohta, 4. SELL-i keskbüroo asjaajaja valimine, 5. läbirää-kimised.

Protokollid 1. III 29., 6. III 29. ja 15. III 29. kinnitatakse

Aruanded.

VII Edustuse tegevuse üldaruande esitab ksv. Treufeldt, peatudes lühidalt kõikidel tööaladel saavutatud tulemuste juures. Toetusnädalaj aru-

ande (aruanne vt. käesolevas numb-riks) kannab ette ksv. Mägi ja laeka aruande ksv. Raitus. Aruanded on läbi vaatand revisjonkomisjon ja vii-mase otsused esitab ksv. Pasteriak.

Kõik esitatud aruanded võetakse vastu.

Ksv Marmor. Edustuse liikmed ei ole aruannetega saand lähemalt tutvuda, kuna juhatuse ei ole neid liik-meile koju kätte saatnud. Põhjused, mis seda tegemast takistasid, on ju küll teada, kuid edespidi tuleks sil-mas pidada ja esindajatele aruannete koju kättesaamisega anda võimalus asjaga lähemalt tutvuda.

Toimkondade kodukorrad.

Kuna VII Edustus ei jõudnud toim-kondade kodukordade vastuvõtimi-sega lõpule ja kuna mõned toimk. uuest kodukorrad liikmete koosseisu tõttu olevad on, esitab ksv. Treu-feldt üldtoimkonna nimel vastuvõt-miseks järgmised põhimõttelised ot-sused.

1. Välistoimkonna liikmete arv, endise kolme asemel, suurendada viie liikme peale, kusjuures kaks liiget võivad olla väljaspool Edustuse liik-mestikku.

2. „Üliõpilaslehe“ toimetuse koos-seis suurendada kolme liikme pealt viie liikme peale, kusjuures kolm lii-get — vastutav toimetaja ja kaks toimetuseliiget — on Edustuse liik-mestikust, kuna kaks — tegev toimetaja ja majandusjuht — või-vad olla ka väljaspool Edustust, kuid akadeemiliste kodanikkude seast, s. t. kas vilisilased või kaasvõitlejad. Kahel viimasel on ainult sõnaõigus, kuid teataval korral ka hääleõigus, nimelt: tegevtoimetajal lehe sisulis-tes küsimustes ja majandusjuhil lehe majanduslikul alal.

Esitatud otsused võetakse vastu ühel häälel.

SELL-i keskbüroo asjaajajaks va-litakse juba varem lahkund ksv. Sah-kenberg'i asemel senine kohustetäitja ksv. Seeman.

Läbirääkimistel sõna ei võeta.

Koosolek lõpeb kell 20,45.

15. minuti pärast peetakse vana Edustuse uus koosolek eelmise koos-oleku protokollid kinnitamiseks. Sel-lest koosolekust võtavad osa 19 esi-ndajat. Kinnitatakse eelmise koosoleku protokoll ja ka peetava oma.

Sellega on VII Edustuse töö lõp-pend. Peaks algama kohe VIII Edus-tuse esimene koosolek, kuid eelläbi-rääkimistes ei ole kohtade suhtes jõu-tud veel mingile kokkuleppele. Koos-oleku algus viibib ja viibib. Ning vii-bib õöse kella 3-ni.

Raskemad tõved tudengkonnas, mille arstimiseks haigekassa toetust annab.

1. Kohvikutõbi.

See haigus tabab nii hästi naisi kui mehi ja on kohutav eriti selle tõlftu, et täiesti parandamata.

2. Joomistõbi.

Pealt näha päris korralik tuteng kaotas äkki mingil teadmata põhjusel tasakalu ja osalt ka mõistuse.

VIII Edustuse esimene koosolek.

17. IV 29. kell 3 öösel.

Ilmund 30 esindajat.

Juhatavad ksv. ksv. Treufeldt ja Leesment. Protokollivad ksv. ksv. Maandi ja Palgi.

Päevakorras: 1. avamine, 2. valimised, 3. läbirääkimised.

VIII Edustuse esimese istungjärgu avab ksv. Treufeldt, soovides ühtlase meeleolu valitsemist ja vaimu, mis vastaks üliõpilaskonna laiematele ringidele.

Valimised.

Esimehe kohale esitatakse kaks kandidaati: korp-ide poolt ksv. Leesment ja seltside poolt ksv. Libe. Korp-ide ettepanekul avatakse kandidaatide kohta läbirääkimised.

Esimesena võtab sõna ksv. Paalman, kes pooldab ksv. Leesmenti kandidatuuri, kuna viimane olevat Edustuse töös vilund ja üles näidand küllaldasi võimeid.

Ksv. Palgi — Ksv. Leesment on tõesti näidand head tahet üliõpilaskonna tegevuses ja oma võimeite poolest väärrib selle kohta. Esitab küsimuse, mis põhjusel esitas teine rühm korp-ide rühmast teise kandidaadi.

Ksv. Libe — küsib sedasama ja keeldub kandideerimast.

Ksv. Kull — Kuna korporatsioonide rühma poolt esimehe kohale esitatud ainuke kandidaat meile isikuliselt vastuvõtmata ning kuna meid Üli Edustuse töö suhtes tahetakse tahaplaanilesuruda, siis on seltside põhimõtete pooldajad, 10 Edustuse liiget, lähtudes üliõpilaskonna üldise töö ja ilme seisukohalt sunnitud kuni küsimuse teissuguse lahendamiseni keelduma üles seadmast oma kandidaate Üliõpilaskonna Juhatusse ja toimkondadesse.

Ksv. Libe — Ma pole sarnast asja näind, et motiveerimata keeldutakse, keeldusin selles usus, et ksv. Leesmenti pooldatakse. See on töötakistus.

Sedasama konstateerib ka ksv. Palgi

Ksv. Kull — Tähendab kategooriliselt, et mingit töötakistust pole tahetud teha. Meie esitasime minimaalkava, et ära hoida kauplemisi. Kuid seda ei võtnud teie vastu.

Ksv. Leesment — Teie ei ole oma minimaal-kava juurde jäänd, vaid seda suurendand. Tehti ühe poolt teie seast ettepanek, kuid siis võeti tagasi.

Ksv. Mägi — Selle ühe all mõeldakse mind. Ma ei teinud mingit ettepanekut, vaid ütlesin, et sarnane võimalus võiks kaalumisele tulla.

Ksv. Libe — Loogiline see sugugi ei ole, et kandidaadi kohta sõna ei võeta. Teie deklaratsioon on ainult väljamõeldus, sest tõepoolest ei

taha teie tööd teha. Sest teie dekl-nis isiku küsimus on ainult silt, mille all taheiti opositsiooni jääda. See silt oleks võind parem ära jääda, seltsid ei võida sellega midagi.

Ksv. Marmor — Tõotahte puuduse otsimine seltside juures ksv. Libeda poolt on täiesti alusetu. Suur osa tööd on tehtud seltside poolt. Mis puutub isiku üle läbirääkimisse, siis ei oleks see küllalt taktiline. Pealegi on sellest ka eelläbirääkimistel räägitud.

Ksv. Kull — Ei taha rääkida isikuist, kuid mis puutub rühmadesse, siis ei saa meie kohta öelda, et oleksime püüdnud oma kavadega võimu oma kätte võtta ja kunsilikku töötakistust läbi viia. Meie oleme esitanud kaks kava, ühe, kus esimees seltside ringkonnast, teise, kus esimees korp-ide seast. Kuid teile ei olnud kumbki vastuvõetav.

Ksv. Roos — Enne kui otsida puudusi teiste talust, otsitagu seda oma talust. Teie tunnistate, et igatüki teie 11 seast suudab vääriliselt täita esimehe kohta, kuid olete nõus sinna asetama ainult ühe. See üks ei ole meile vastuvõetav. Kuid teie ei taha meile vastu tulla ja anda sellele kohale kedagi teist teie 11 seast Kes siis tööd takistab? Miks teie ei näita üles seda pisukest vastutulekut! Üliõpilaskonna esimehe koht on vastutusrikas koht ja seal peab olema isik, kes suudab üliõpilaskonda edasi viia ja vääriliselt esindada. Seda meie

oma nõudega tahamegi. See peaks selge olema teie talus, ilma et siin üksikasju esile toodaks.

Et ksv. Libe keeldus arusaamatusel pärast, seab ksv. Roos uuesti üles ksv. Libeda kandidatuuri.

Ksv. Palgi — Soovin veel kord, et avataks läbirääkimised kandidaatide suhtes. Mis on teil meie poolt, ülesseatud kandidaadid vastu?

Ksv. Roos — Üliõpilaskonna esimees peab olema isik, kel seltskonnas teatav kaal, teatav tunnustus. Seda meie poolt esitatud kandidaadil on. Ksv. Libe on esinenud ajakirjade ja lehtede veergudelgi. Üliõpilaskonna esimeheks peab olema isik, kes on vaimiliselt küps, arenend ja mõtleja inime, seda aga teie kandidaat ei ole. Tuletagem meele kas või näit. Ülikooli aulas ülesastumist Vabariigi aastapäeval. Kolmandaks on isiklikud omadused tähtsaks koostöös ja siin head tahet ja häid omadusi ksv. Leesment küll pole näidand. Olen vastand paari sõnaga teie küsimustele.

Ksv. Libe — Suhtun ettefoodud küsimustesse objektiivselt. Mis puutub esimesse väitesse, siis, ega meie ei vali mõne kirjandusühingu juhatajat. Mis puutub isiklike omadusse, siis olen mina vähem kannatlikum kui ksv. Leesment seda on.

Ksv. Roos — Siin pööratakse asjad ümber. Näidatakse selgelt, et asja liig kergesti võetakse, nagu ksv. Libe tähendus, et ega meie ei vali kirjandusühingu juhatajat. Meie peame ka siin vaatama, et isik oleks vastav oma ametile. Ega see üksi kirjandusühingus nõutav ei ole. Peab tähendama, et just teil on huvipuudus asja vastu, kui teie asjasse nii kergelt suhtute ja kui teie tõesti ei taha oma suurest rühmast kedagi teist esimehe kohale asetada.

Ksv. Palgi — Teil oli kindlasti see läbirääkimistel teada, kes meie poolt on kandidaadid ja viimasel heikel tulete selle trumbida välja.

Ksv. Roos — Läbirääkimistel küsisin ksv. Libedalt, kes on korpide esimehe kandidaat, mille peale ksv. Libe vastas, et selle üle kõnet olnud ei ole ja tema kindlasti vastata ei saa. Arvas võimalikuks, et nende kandidaat on Leesment. Nii ei teadnud korp-id isegi viimase silmapilguni, kes on nende kandidaat ja nüüd arvab ksv. Palgi, et meie seda ammugi pidime teadma. Kuuldusi oli küll, aga ega me ometi tühjadele juttudele midagi ehitama ei hakka. Nähtavasti ei tunne ksv. Palgi oma rühma asju.

Ksv. Libe — Rühmas kindlat otsust ei olnud selles asjus, kuid see oli üldiselt arusaadav ja teada. Mis puutub minusse, siis saan omi võimeid paremini kasutada „Üliõpilaslhe“ juures. Keeldub uuesti.

Ksv. Kull — Kindlasti peab juba faktiliselt teine kandidaat teisest hääd rääkima, seega ei saa seda liig tõsiselt võtta. Ksv. Libe võib kirjutada „Üliõpilaslhes“ ka esimehena.

Tehakse 10 minutiline vaheaeg. Peale vaheaega võtab sõna ksv. Libe teatades: Eesti Korporatsioonide rühm leiab, et Seltside poolt esitatud seisukoht, mille järele nad ksv. Leesmenti kandidatuurist Üliõpilask esimehe kohale teevad enesele Edustuse tööst loobumise küsimusse, ei ole millegagi motiveeritud, ei vastavas deklaratsioonis eneses, ega pole ka oluliselt mitte põhjendatud järgnevatel läbirääkimistel.

Sellepärast peab korpide rühm seda ainult seltsidele ettekäandeks, et millegagi põhjendada enese tööst keeldumist ja jätab üles ksv. Leesmenti kandidatuuri.

Ksv. Kull teatab selle peale, et hääletustulemustest on leib seltside seisukoht.

Hääletusel saab ksv. Leesment poolt 20 h., vastu 10 h.

Nüüd teatavad seltsid, et nende varem teatavaks tehtud deklaratsioon täiel määral püsima jääb.

Edasi jätkatakse valimisi, mille tulemused on järgmised.

Juhatus: esimees — Leesment, abiesimees — Mihkla, kirjatöimeataja — Palgi, abikirjat. — Otti, teine abikirjat. — Riikmann, laekur — Rebane, abilaekur — Belousov.

Välisloimekond: juhataja — Paalman, liikmed: Tubarik, Brevern, Otti, Osche.

„Üliõpilaslhe“ toimetus: vastutav toimetaja — Libe, toimeusliikmed: Tubarik, Osche.

Lugemislaua toimek.: juhataja — Vaarberg, liikmed: Muishnek, Tiks.

Majandustoimek.: juhataja — Mihkla, liikmed: Tiks, Johanson.

Revisjonikomisjoni valimiseni jõudes teatav ksv. Kull, et kuna seltside rühm ei võta osa juhatus ega toimekondade otsekohesest tööst, siis on loomulik, et revisjonikomisjon koosneks täiesti seltside esindajast.

Sellele seisukohale järgnevad taas pikemad sõnavõtmised ja väitlused, viimaks korpide soovil ka vaheaeg. Peale vaheaega konstateerivad korp-id, et seltsid võivad revisjonikomisjonis saada ainult kaks kohta: juhataja ja üks liige. Sellega seltsid ei lepi, põhjendades sellega, et revisjoni organ peab loomulikult olema alati opositsiooni käes.

Kuna seltside esindajate nõudeid seski suhtes ei rahuldata, siis loobuvad seltsid kalutatud kahest kohast — ning valimised jätkuvad endises suunas.

Revisjonikomisjon: juhataja: Sellheim, liikmed: Bakscht, Vilamov.

Üldtoimekond: Pasternak, Rebane, Paalman, Libe

Läbirääkimiste all teeb ksv. Marmor, ettepaneku, et Edustuse tegevuskava koostataks veel sel semestril. Ettepanek võetakse vastu. Ksv. Kull esitab ettepaneku, et järgmine Edustuse koosolek peetakse reedel 19. ap-

rillil, kuid see ei ole enamusele vastu võetav.

Lõpuks loeb ksv. esimees ette teate, milles 10 allkirjutanut paluvad järgmise Edustuse koosoleku kokku kutsuda 19. aprillil.

Koosolek lõpeb kell 6.30 hom.

2. koosolek 19. IV 29. kell 20.

Ilmund 23 esindajat juhatab ksv. Leesment. Protokollib ksv. Palgi.

Päevakorras: 1. protokoll, 2. läbirääkimised.

Ksv. Kull teeb ettepaneku päevakorda täiendada ja vastu võtta järgmiselt: 1. protokoll, 2. Edustuse esialgne tegevuskava, 3. toimekondade kodukorrad, 4. läbirääkimised.

Täienduste tegemist põhjendavad ksv. Kull, Marmor ja Roos, tähendades kokkuvõttes: Edustusel on võimatu töötada ilma tegevuskavata. Esialgse tegevusihijoonete püstitamine ei peaks olema raske, seda peaks esimees teha suutma igal ajal, nii ka kas või tänasel koosolekul.

Semester jõuab lõpule, eksamite aeg algab peatselt, nii võib juhtuda, et uus Edustus ei suuda sel semestril tegevust alustada ja see oleks Edustuse viljakale tegevusele väga kahjulik. Toimekondade kodukordade vastuvõtmine on hädavajalik, sest kaks toimekonda on valitud uute kodukordade alusel, mida aga tegelikult veel olemas ei ole. Neil toimekondadel on selles olukorras töötamine väga raske. Pealegi ei peaks kodukordade vastuvõtmine sünnitama raskusi, sest vastavad projektid on juba ammugi toimekondade poolt välja töötatud. Loomulikult ei peaks toimekonnad oma uues koosseisus välja töötama hakkama jälle uusi projekte.

Päevakorra täiendamisele vaieldav vastu ksv. Libe ja Mihkla, põhjendades sellega, et uus Edustus on ametis olnud ainult mõningaid päevi, pole veel kõik toimekonnad ülegi võetud. Tegevuskava peab enne läbi harutama juhatus ja alles siis võtab Edustus selle vastu.

Ksv. Libe leiab, et päevakorra täiendamine kõnesolevate punktidega on songleerimine, millise väljenduse eest ksv. Libe korrale kutsuda palutakse. Ksv. esimees ei tee seda siiski mitte, vaid paneb koosolekule arutusele, kas see väljendus on Edustuse koosolekule lubamatu. Peale kahe suguseid seisukoha avaldusi läheb ettep. hääletusele, kus see saab poolt 10 h. ja vastu 11 h.

Päevakorra täiendamine liikutakse lõpeks 12 h. vastuolekul tagasi (10 h. poolt, 12 vastu).

Peale seda teatavad seltside esindajad järgmist:

Kuna Edustuse juhatus e ja toimekondade töökohad on olemas Ed. liikmed, korporatsioonide rühma, organiseerimata rühma ja saksa üliõpi-

Raskemad tõved tudengkonnas, mille arstimiseks haigekassa toetust annab.

3. Tasku-tuberkuloos.

Kõige raskem kõigest haigustest on aga tuberkuloos, kui tema batsilluste pesad asuvad taskus.

4. Värvihaigus.

Sümptoomid: kusiutamata kirm värvilise asjakese vastu peas.

laste esindajad oluliselt põhjendamata maha häälelasid Seltside rühma poolt päevakorda ette pandud tõöküsimused, Edustuse esialgse tõökava ja toimkondade kodukorrad, mis vajalikud Edustuse korrallikuks ja edukaks tööks, siis näevad seltside mõttepooldajad, 10 Edustuse liiget, selles Edustuse loova töö takistamist ja loevad selle üliõpilaskonna üldistele huvidele kahjulikuks

Sellepeale tähendab ksv. Libe, et tänase koosoleku kokkukutsumine ja päevakorra täiendada tahtmine kõ-

nesolnud punktidega seltside poolt on olnud töötahte simuleerimine ja teadaande avaldamine tehtud selleks, et end ajakirjanduse ees õiges valguses paista lasta. Ühllasi tähendab ksv. Libe, et päevakorra täiendamine tähendatud punktidega oleks kodukorraga vastollu sattumine, kuna juhatus peab arutusele tulevad küsimused enne läbi töötama.

Ksv. kirjatoimetaja kannab ette eelmise koosoleku protokolli, mis mõningate paranduste ja täiendustega kinnitatakse.

Läbirääkimiste all tuleb arutusele järgmise koosoleku kokkukutsumise aja küsimus. Ksv. Marmor teeb ettepaneku, selleks järgmine esmaspäev, 22. aprill määrata, kuid ettep. kukub läbi. Teine ettepanek, järgmise koosoleku päevaks reede 26. apr. määrata, võetakse vastu. Ksv. Marmor teeb ettepaneku selle koosoleku päevakorda võtta muu seas ka: eelarve, toimk. kodukorrad ja Edustuse tegevuskava. Esimees avaldab lootust, et see on võimalik. Koosolek lõpeb kell 22.

Üliõpilaskonna toetusnädala tulemusi.

Esimest korda on Üliõpilaskonna Esindus astunud sammusid, et saada oma ettevõttele kaasabi laiemalt rahva hulgalt. Nimelt korraldati esimene Üliõpilask. toetusnädal. Selle tulemused ütlevad selgel keelel, kuhu pöörame omad silmad ajal, mil vajame abi. Ilma igasuguste kogemusteta asus tööle Esinduse poolt valitud toimkond. Tehtud on mõnedki asjatud sammud ja jõukulutused — ta suks sellele rahuldavad tagajärjed umbes 3800 kroonilise toetusena Üliõpilaskonna haigekassa fondile.

Suuremat kaastööd igalt üksikult organisatsioonilt ja kaasvõitlejalt nõu-

dis loterii-allegri korraldamine ühes toetuste korjamistega üliõpilaskonna haigekassale. Korjanduslehti saadeti kõigile Tartu Ülikooli juures registreeritud üliõpilaskorraldajatele (ühes arvatud ka akadeemilised seltsid ja ühingud) ja organiseerumata üliõpilaste keskorganile.

Üldises kokkuvõttes võib konstateerida täiesti rahuldavat osavõttu kogu üliõpilaskorraldajate organisatsioonide perelt. Nagu all järgnevates andmetest selgub on ainult üksikud organisatsioonid neile antud korjanduslehed tagasi saanud tühjalt. Tühjalt on korjanduslehed tagasi saanud E ÜS,

„Ühendus“, „Kalevala“, „Vainola“, „Viljandimaa Üliõpilaskogu“, „Frat. Pharmaceutica“, „Frat. Academica“, Kristlik Naistüliõpilaste Ühing, Akad. Skoutide Ühing, Akad. Majandustead. Selts ja „Organiseerumate Büroo“. Tagasi saamata on korjanduslehed Lääne-Saare Üliõpilaskogult, korp. „Harjola“, korp. „Livoonia“ ja korp. „Neobaltia“. Kogu organiseeritud üliõpilasperest on see osa suhteliselt siiski väga väike. Täiesti vaikides sellest siin mööda minna ometi ei või. Kuidagi andestatav on sarnane talitus nii mõnelt akad. ühingu- või seltsilt, kuna võib uskuda,

Organisatsiooni tüüp ja nimi	Annetasjade väärtus ¹⁾	Annetajate arv ²⁾	Korjanduslehtedega raha saadud	Org-ide erisummad ³⁾	Kokku	Kohtade järele ⁴⁾
Üliõpilasseltsid:						
E. N. ÜS „Ahava“	20.70	12/8	6.20	—	26.90	24
ÜS. „Concordia“	3.00	2/8	6.50	—	9.50	39
Eesti Üliõpilaste Selts	3.05	5/116	287.00	51.75	341.80	3
Eesti Naisüliõpilaste Selts	145.55	85/112	257.51	60.00	463.06	1
EÜS. „Huljehiis“	—	8/2	1.25	—	1.25	45
E. N. ÜS. „Ilmatar“	18.30	8/32	44.75	20.00	83.05	14
Ü. S. „Liivika“	285.70	39/5	107.00	60.00	452.70	2
E. Ü. S. „Põhjala“	4.70	12/29	61.13	23.00	88.83	13
Ü. S. „Raimla“	75.95	76/73	115.30	135.00	324.25	5
Ü. S. „Veljesto“	36.40	19/18	18.50	20.00	74.90	16
Üliõpilasteselt idelt kokku	593.35	266/403	903.14	369.75	1866.24	I
Eesti korporatsioonid:						
Amicitia	35.15	14/6	15.50	20.00	70.65	18
Frat. Estica	75.95	55/83	200.00	50.00	325.95	4
Filiae-Patriae	141.70	92/53	51.00	30.00	222.70	7
Indla	32.85	27/23	13.00	12.00	57.85	21
Lembela	4.70	4/11	7.00	—	11.70	36
Frat. Liviensis	69.85	33/29	15.35	15.00	100.20	11
Rajala	9.65	8/6	6.00	—	15.65	31
Revelia	49.00	25/15	18.00	50.00	117.00	9
Rotalia	65.00	19/32	34.45	50.00	149.45	8
Sakala	19.50	9/12	12.30	50.00	81.80	15
Ugala	52.45	21/5	4.75	50.00	107.20	10
Vicinia	—	0/1	5.00	—	5.00	40
Vironia	—	0/120	181.25	50.00	231.25	6
Frat. Dorpatensis	—	0/1	10.00	—	10.00	38
Eesti korporatsioonidelt kokku	555.80	307/397	573.60	377.00	1506.40	II
Üliõpilaskogu:						
Järvamaa Üliõpilaskogu	—	0/1	1.00	20.00	21.00	27
Pärnumaa „	—	0/2	2.00	—	2.00	42
Valgamaa „	64.95	18/7	9.00	—	73.95	17
Virumaa „	85.55	46/18	16.50	—	102.05	12
Võrumaa „	8.00	1/8	23.00	8.00*)	31.00	23
Üliõpilaskogudelt kokku	158.50	65/36	51.50	28.00	230.00	III
Vähemusrahvaste organisatsioonid:						
Balti Saksa naisüliõpilaste ühing	—	0/1	10.00	—	10.00	38
corp. „Boeteia“	4.50	3/3	6.00	—	10.50	37
corp. „Estonia“	—	0/1	20.00	—	20.00	28
corp. „Frat. Aeterna“	3.50	3/6	7.00	—	10.50	37
corp. „Frat. Normannia“	14.45	15/0	—	—	14.45	34
corp. „Frat. Slavia“	10.75	8/17	13.75	—	24.50	26
„Hasmonea“	53.30	18/5	12.00	—	65.30	19
corp. „Limuvia“	13.20	8/0	—	—	13.20	35
corp. „Sororitas „Oriens“	—*)	5/0	—	—	—	—
Vene Üliõpilaste Selts	17.00	1/0	—	—	17.00	30
Petserimaa Üliõpilaste Selts	15.25	11/0	—	—	15.25	32
Vähemusrahvaste organisats. kokku	131.95	72/33	68.75	—	200.70	IV
Mitmesugused akadeemilised Ühingud:						
Üliõpilas karskus ühendus	—	0/1	0.75	—	0.75	44
Eesti akad. Naiste Ühing	—	0/22	40.00	17.00**)	40.00	22
Eesti kristlik Üliõpilasiühing	—	0/12	15.00	—	15.00	33
Naisüliõpilaste kodukaitse ühing	16.00	4/11	10.25	—	26.25	25
Akad. Arstitead. Selts	—	0/23	18.40	—	18.40	29
Akad. Usutead. Selts	2.00	2/2	2.00	—	4.00	41
Akad. Ühistegelise Selts	—	0/3	4.00	—	4.00	41
Akad. Põllumajand. Selts	58.75	6/0	—	—	58.75	20
Krisiikkude Üliõpilaste Liit	—	0/7	4.00	—	4.00	41
Mitmesugustelt akad. org. kokku	76.75	12/81	94.40	17.00	171.15	V
(Vt. märkmed lk. 93 joone all)	K O K K U	Kr. 1516.35	722/950	1691.39	766.75	3974.49

et neisse koondunud ksv. ksv. on vast mõne teise üliõpilasorganisatsiooni liikmed, kus nad osa võtsid kaastööst Üliõpilaskonna üldiste ettevõtete häaks.

Vastata võiks ka kuidagi sellele, miks ei tunnud siin huvi „Frateritas Academica“. Millega põhjendavad ja õigustavad oma teguviisi aga organisatsioonid „Kalevala“, „Vainola“, E.U.S. „Ühendus“ ja Viljandimaa Üliõpilaskogu? Esimene, et temal liikmeid väga vähe, pealegi need, kes ei vaja tasuta arsti abi. Teistelt puudub aga ka see põhjendus. Kas on siin tegemist huvi puudusega või teadliku passiivsusega seda teavad paremini vastavad organisatsioonid ise. Paratamatult jätab aga nende talitusviis neile teatava eritunnuse. Need üksikud organisatsioonid kaovad aga üldises organisatsioonide perestähelepanematult, kuna nagu eel pool mainisin on üldine osavõtt ja

kaastöö organisatsioonidelt — eriti Eesti organisatsioonidelt täiesti rahuldav.

Mõistmatuks jääb küll organiseerumata üliõpilaste samm. Nende keskorganile — Akad. üliõpilaskonnas „Organiseerumata Büroole“ saadetud viis korjanduslehte on toetusnädala toimkonnale tagasi saadetud ilma igasuguse annetateta — tühjalt. Seega on kõrvale jäänud üldise ettevõtte toetamisest umbes 50% kogu Üliõpilaskonnast. Sama 50% on aga esimesed, kes vajavad siin käsitatud ettevõtte kiiret tegevus algatamist. Sama 50% on olnud oma Üliõpilaskonna esindajate kaudu esimesi ja agaramaid südistajaid ja etteheitjaid kõigile neile, kes midagi püüavad, kuid seda ei suuda vast sarnasel määral ja kiirusega kui seda ette kujutab kõrval-seisja arvustaja. Allakirjutanule jääb mõistmatuks organiseerumata üliõpilaste samm nende

keskorgani kaudu, kes kunagi ei väsi tõendamast, et nende taga seisavad 50% kogu üliõpilasperest. Põhjuseks miks Organiseerumata Büroo korjanduslehed tagasi saadab tühjalt on viimase poolt juurde lisatud kaas-kirjas mainitud järgmist:

Toetusnädala loterii toimkond olevat saatnud korjanduslehed organiseerumatuile liig hilja, ei olevat kindlaks määratud korjanduse raiooni, kus organiseerumata üliõpilased olevalt vaesemaid üliõpilasi, neile tegevat raskusi toetuste hankimine oma õpiramatukoguks ning kultuurilisteks koostööolekuteks. Lõpuks tuletatakse meelde samas kirjas Üliõpilaskonna Juhatusle, et viimane ei anna organiseerumatuile üliõpilastele — (nende Büroole) toetust. Kuivõrt on see põhjendus kaaluv — arusaadav igale ilma eriliste tõlgendusteta. Vast oli tõesti

Tulud.

Kulud

Järjek.nr.	Tulu nimetus.	Üld. toimkond.	Loterii-allegri.	Kontsertball.	Kokku.	Järjek.nr.	Kulu nimetus.	Üld. toimkond.	Loterii-allegri.	Kontsertball.	Kokku.
1	Rahalised annetised:										
	Eesti Pank	100 00	—	—	100 00	1	0% Lot.-allegri võitudel.	—	26 95	—	26 95
	Eesti Kindlustuse Selts	30 00	—	—	30 00	2	Lilled	—	60 00	20 55	80 55
	Kohtla-Järve põlevkivikaevandus.	10 00	—	—	10 00	3	Trükitööd ja reklaam	217 62	103 75	60 35	381 72
	prof. Puusepp	10 00	—	—	10 00	4	Materjali käsitöödeks	—	31 80	—	31 80
	Eesti Korporatsioonide Liit	210 00	—	—	210 00	5	Orkestri tasu	—	94 50	89 00	183 50
	Ü. S. Raimla	100 00	—	—	100 00	6	Dekoratsioon	—	61 48	36 00	97 48
	Järvamaa Üliõpilaskogu	20 00	—	—	20 00	7	Solistide tasu	—	—	120 00	120 00
2	Päasetähtede müük:					8	„Vanemuise“ saali üür.	—	—	200 00	200 00
	Loteriile	—	162 80	—	162 80	9	Riide hoid	—	40 00	—	40 00
	Tantsule — Loterii — ajal.	—	205 50	—	205 50	10	Mitmesugused kulud.	5 00	89 61	8 50	103 11
	Kontsert-ballile.	—	—	476 60	476 60		Saldo	1948 71	1852 83	2 35	3803 95
3	Riide hoidmine.	—	143 70	—	143 70						
4	Tantsu märgid	—	26 30	—	26 30						
5	Suitsetamise märgid	—	18 85	—	18 85						
6	Lilled müük.	—	—	50 65	50 65						
7	Eeskavade müük	—	—	9 50	9 50						
8	Looside müük	—	1800 00	—	1800 00						
9	Rahas saadud korjanduslehtede kaudu	1691 39	—	—	1691 39						
10	Loteriist ülejäänud asjade müügist	—	3 75	—	3 75						
	Kokku kr.	2171 39	2360 90	536 75	5069 04		Kokku kr.	2171 39	2360 90	536 75	5069 04

Üldine saldo kr. 3803.95 (kolmtuhat kaheksasada kolm krooni 95 senti).

- 1) Annetatud asjade väärtuse arvamisel on arvestatud hindadega, mis tähendatud korjanduslehel Arvestamata on jäänud kõikide asjade väärtus, millel korjanduslehel puudub hind.
 - 2) Joone päälmine arv näitab asjade annetajate arvu, alumine — raha annetajate arvu.
 - 3) Märigitud üksikute organisatsioonide poolt annetatud eriasjade väärtus ja toetus nädala toimkonnale antud rahasummad.
 - 4) Kohtade järjekord on märigitud vastavalt iga org-i kaudu saadud tulude suurusele.
- *) Asjade hind märkimata.
 **) Summa korjanduslehele sissekantud.

tõeks puuduseks korjanduste teostamisel asjaolu, et kindlaks määramata jäid vastavad raioonid igale üksikule korjanduslehtede saajale. Kuid sellest said üle kõik teised ja oleksid saanud ka organiseerumata, kui viimased seda ainult oleks soovinud. Allakirjutanu arusaamisel oleks organiseerimatu eriti aktiivselt pidanud sellest osa võtma, kuna nad ise mainivad, et nemad olla vaesem osa Üliõpilaskonnast ja abi vajavad Üliõpilaskonna juhatuselt.

Et anda väiksematki ülevaadet üksikute organisatsioonide osavõtu kohta on koostatud alljärgnev tabel: (nr.1.) Peab aga kohe tähendama, et esitatud tabel võib osutada ebaõigeks ülevaateks. Annetatud asjade väärtuse määramisel on kasutatud täpselt neid andmeid, mis märgitud vastavatel korjanduslehtedel. Täiel määral on kõrvale jäänud toetusnädala loterii toimikonna seisukohad asjade hindamisel, kuna vastasel korral võiks ette heita vast toimikonna teadmatust või subjektiivsust. Korjanduslehtedel on aga mitmed asjad ülehinnatud. Kõrvale on aruande tabelist jäetud ka kõik need asjad, millel puuduvad korjanduslehtedel hinnad. Üldises kokkuvõttes annab ta siiski enam-vähem rahuldava ülevaate.

Esitatud tabelil vaadeldes näeme esikohal üliõpilasselts — üldkokkuvõttes kr. 360 ülekaaluga erinedes Eesti korporatsioonidest. Järgnevad üliõpilaskogud, vähemusrühvaste organisatsioonid ja mitmesugused akad. ühingud — seltsid. Üksikuid organisatsioone võrreldes on jällegi esikohal seltsid. Organisatsioonide isiklike suhteline kaasabi on siin nimetud kahe organisatsiooni tüübi juures pea võrdne. Nii on iga üksik seltsidesse kui ka korporatsioonide kuuluv ksv. kogunud an-

tisi umbes kahe krooni väärtuses (ühes arvatud rahalised annetised); iga üliõpilaskogusse kuuluv ksv. ksv. — on kogunud umbes ühe krooni väärtuses. Üksikuid organisatsioone võrreldes on esikohal ÜS. Liivika — iga isiklike kohta annetisi kr. 5,60; järgnevad korp! Frat. Estica — kr. 3,95; Eesti Naistüliõpilaste Selts ja Virumaa Üliõpilaskogu kr. 3,80; ÜS Raimla kr. 3,50; korp! Vironia — kr. 2,50; korp! Filiae Patriae 2,45; korp! Rotalia, Frat. Liviensis ja Valgamaa Üliõpilaskogu umbes kr. 2,00 jne. jne. Eesti Üliõpilaste Selts — vaevalt üks kroon¹⁾.

Esitatud järjekord, kus arvestatud ainult annetiste väärtuste summaga, ei annaks aga õiget ülevaadet, kui tähelepanemata jätame annetajate arvu. Organisatsioon, kelle liikmeil majanduslikult jõukamaid tuttavaid, või lähemaid vahekordi äri- või tööstustettevõtjatega, võib kerge vaevaga koguda sunnema summa. Veel lihtsam on korjandust teostada seal, kus võimalik piirduda ainult oma organisatsiooni liikmetega. Tõsiasi on asjaolu, et toetusnädala korraldajal on esimese järgu tähtsusega saada väljaantud korjanduslehtedelt võimalikult suuremaid summasid. Ei või aga ära unustada ka seda, et meie ülesanne on teostada korjandust võimalikult laiemates rahvahulkades, neid rakendada üliõpilaskonna omaabi lahendamisele, mitte aga läbi ajada koduste abinõudega. Annetajate arvu suhtes üksikuid organisatsioone võrreldes muutuvad vahekorrad veelgi. Esimesel kohal on siin Virumaa Üliõpilaskogu, kelle iga isiklike kohta on annetajaid 2,5. Kõik teised organisatsioonid on kaugelt vähemuses.

1) Organisatsioonide liikmete arv võetud 1929 a. Is. liikmete nimestikukudest.

2) Põhja mail. Peatusega Soomes — Helsingis, Tampere, jne. Sõir Lapi raudteel Navikusse Norras. Navikust fjordide kaudu laeval Trondjemi. Oslo. Stockholm.

Väljasõit 15. juunil Tallinnast. Kestvus umbes 25 päeva. Üldkulud — sõit, hotellid, hommikusöök, passikulud, jne — 200 krooni.

3) Liivi Schveitsi. Väljasõit Tartust 26. mail. Kestvus 3 päeva. Üldkulud — 15 krooni.

Ülesandmisi võetakse vastu Üliõpilaskonna Välistoimikonnas (Tartu, Üliõpilasmaja). Kõnetunnid igal teisipäeval reedel kl. 15—16.

Nii järgnevad nimetatule korp! Frat. Estica — iga isiklike kohta 1,7 annetajat; Eesti Naistüliõpilaste Selts ja korp! Filiae Patriae — 1,6; ÜS. „Raimla“ — 1,5 jne. jne. — ÜS. Liivikal on ainult 0,50; Eesti Üliõpilaste Seltsil 0,32. Kui veel arvestame sellega, et suurema annetajate arvuga meeskorporatsioonide annetajatest on enamus annetajatest oma organisatsiooni liikmed, siis muutub vahet veelgi.

Võiks olevaid andmeid kasutades, teha veel paljugi huvitavaid kokkuvõtteid, kuid peab aga ruumi puudusel loobuma.

Lõpuks tuleb veel paari sõnaga peatuda toetusnädala üldise tuludekulude aruande juures. Aruannet lugedes võivad tekkida arusaamatused ja eksiarmised üksikute toetusnädala ettevõtete tulude kohta. Aruandes toetusnädala üldiste tulude all on märgitud korjanduslehtede tulu kr. 1691²⁾. Kogu see summa on saadud loterii-allegri korjanduslehtede kaudu, misparast oleks selle summa aruandes pidanud märkima loterii-allegri tuluna. Et aga korjanduslehtede le on märgitud ka summasid, mis otseteed määratud üliõpilaskonna haigekassale, siis on formaalsel põhjustel nimetatud tulu märgitud toetusnädala üldtuluna.

Lisaks aruandes märgitud tulule, mille ülejääk kr. 3803²⁾ antud Üliõpilaskonna haigekassa fondile, on nimetamisväärt Kuressaare linnavalitsuse toetus, millega võimaldatakse eeloleval suvel Kuressaare mudavannide kasutamisel üliõpilastele 30% hinnalandus.²⁾

2) Isikute ja asutiste nimed, kes toetanud Üliõpilaskonna ettevõtet väärtuslikumate annetustega avaldatakse „Üliõpilaslehe“ veergudel hiljem.

Artur Mägi.

Eesti Üliõpilaskonna Välistoimikond korraldab eeloleval suvel järgmised ekskursioonid:

1) Kesk-Euroopasse. Peatusega Poolas — Vilno, Varssav, Krakov, — Ungaris — Budapest ja sise-maa. Austrias — Viin ja Tirol (Semmering). Tsehho-Slovakkias — Praaha. Saksamaal — Saksi Schveits, Dresden, Berlin. Leedu. Läti.

Väljasõit 26. juulil Tartust. Kestvus 40 päeva. Üldkulud — sõit, hotellid, hommikusöök, passikulud, jne. — 250 krooni.

Ülikooli lõpetasid

õigusteaduskonnas Evald Lensmann cum laude, Aleksander Isotamm ja Elfriede Kirschenbaum. Filosoofiateaduskonnas Linda Reisenbuk magistri kraadiga romaani filoloogia alal.

Stip. Ferd. Leinbock Soomest tagasi.

Soomest jõudis tagasi stip. Ferd. Leinbock ja asus Tartus tööle kodumaa siipendiaadina.

Praktilise zooloogia õppetooli täitmine.

Tartu ülikooli praktilise zooloogia õppetooli täitmine on haridusministri loal edasi lükatud kuni 1. jaanuarini 1930.

Vastutav ja peatoimetaja: Ed. Roos. Toimetuse sekretär: K. Mihkla. Liikmed: H. Bergmann, A. Marmor. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

OSKAR KILGAS'E

trikoo-, pitsi- & sukavabrik

Tallinn, Volta tänav 2, telefon 2-23

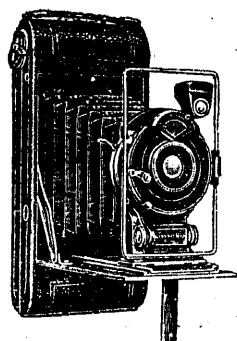

Valmistab trikoopesu, siidipesu, laste ülikondi, supelülikondi, spordiülikondi, siidisukki, floorsukki, villaseid sukki, lastesukki, meeste sokke.

PESUPITSE :

(Klöppel) Vene, broderii ja gipüür. Ainukene sellelaadiline suurtööstus Eestis. Kaubad vabriku märgiga varustatult saadaval igal pool üle riigi.

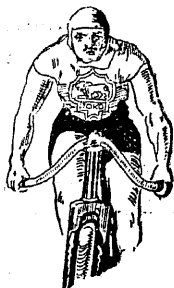
Nõudke ainult meie kaupu // // Nõudke ainult meie kaupu

JALGRATTAD

Humber, Phänomen, Starley, N. S. U., Corvette, Falcon, Toko, Husquarna, Barbarossa.

Kõik jalgratta osad alati saadaval.

FOTO

aparaadid, plaadid, filmid, paberid ja kõik muud tarbed

Suur valik! Odavad hinnad!

GRAMMOFONID

JA PLAADID.

Parlophon, Beka, His Master's Voice. Viimased lööknumbrid. Soodsad tingimused.

Suurim valik Eestis raadio aparaatidest ja osadest.

TOKO S TORMOLEN & KO TOKO

TALLINN

Harju tän. 37, telefon 15-02

TALLINN

RIIGI TRÜKIKOJA

kirjastusel on ilmunud:

Tempelmaksu seadus. Teine täiendatud trükk .	Kr. 1.50
Seadused ja määrused hariduse alal	„ 3.50
Mõõtude käsiraamat	„ 0.50

Pealaos:

Album „Eesti Vabariigi loomispäevilt“ Kr.10.—

*Saadaval igast paremast raamatukauplusest
ja Riigi trükikojast.*

EESTI KOMMERTS PANK

Peapank: Tallinn, S.-Karja tän. 7

Osakonnad: Tartu, Viljandi, Pärnu, Valga, Petseri, Narva ja Haapsalu.
Telefonid: peapangas 1-57, juhatus 9-89 ja 22-09. Panga keskjaam: 6-13,
9-86, 15-07, 19-03, 19-62 ja 29-61. Telegraafi aadress: «KOMPA».

SISSEMAKSTUD PÕHIKAPITAL KR. 1.400.000.—

Võtab raha hoiule

Annab laenusid vekslite, obligatsioonide ja mitmesuguste väärtuste kindlustusel

Ostab ja müüb välisraha ja tšehke, Eesti Hüpoteegipanga pantlehti, Eesti 1927. a. välislaenu pabereid

Saadab raha teistesse linnadesse kodu- ja välismaal

Toimetab kõiksugu pangaoperatsioone

Korrespondendid kõigis kodumaa linnades, alevites ja tähtsamates välismaalinnades

Kiire pangatalitus

PANGA JUHATUS.

M. ANDREESSEN

Tallinn, Rataskaevu 14-4

TELEFON 17-54

Meesterahva rätsepa-äri

J
A
T
Ä
I
E
L
I
K

INGLISE RIIDELADU

Inglise kalevi-äri

S. PALEY

L O N D O N

TALLINNA OSAKOND:

VIRU TÄN. 23.

Soovitab suures valikus praegu Inglismaalt
kohale jõudnud moodsamais mustrites

ülikonna-, palitu-
ja smokingi riideid.

Üliõpilastele hinnaalandus.

A.-S.

Eesti Reisibüroo

PEAKONTOR: Tallinn, Pikk t. 6.

Telefon 20-20, 20-21.

OSAKOND: Tartus, Suurturg 7.

Telefon 3-72.

Müüb raudteepileteid kõiki-
desse kodumaa raudteejaama-
desse ning kõikidesse Euroopa
suurematesse linnadesse. Laeva-
piletid igasse ilmaosasse. Öhu-
sõidu piletid „AERO“ ja
„DERULUFTI“ liinidel.

Muretseb välispasse ja viisumeid.

Annab nõu väljarändajatele ning
turistidele ja muretseb vastavad
piletid neile igale poole.

„Estoking“ jalaõud valmistatakse
kõige uuemate mude-
lite järgi.

„Estoking“ jalaõud valmistatakse
kõige parematest
materjalidest.

„Estoking“ jalaõud on seepärast
nägusad ja vastu-
pidavad.

„Estoking“ jalaõud on seejuures
võrdlemata odavad.

„Estoking“ jalaõud on igalpool
tuntud ja nõutavad.

Vabriku kaitsemärk

Estoking
Tallinn

Korporatsioonid ja seltsid ostavad
välismaa värsket ja kuivatatud
puuvilja kõige odavamalt ainult

Firma HIIRE' juures

Tallinn, Sauna 1. Tartu, Suurturg 17

*Apelsiinid, viigid, banaa-
nid, ananasid, viinamar-
jad, sidrunid jne. jne.*

Saapatööstus ja -kauplus

A. JOSSET,

asut. 1895. a. :: Tartus, Kūuni t. 4.

Soovitab jalanõusid kõrges headuses ning täie-
liku vastutusega töö eest.

PABEROSSID

London

25 tk. — 25 snt.

A.-S. „LEO SCHEER“

Vanu

„Üliõpilaslehe“

numbreid veel müügil

Üliõpilasmajas, III kord

Kaub.-Tööstus Aktsia-Selts

„KREENBALT“

Tallinn, S.-Karja 13, pstk. 346. Telegr. adr. „Kreenbalt“, Tallinn.
Telefonid: 2-41, 24-66, 31-58 ja 31-02.

Järgmiste kodumaa tekstiilvabrikute müügikeskkoht ja pealadu:
Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufakt. O.-ü.
Balti Puuvilla Ketr.- ja Kudumisevabriku A.-s.
Sindi Kalevivabr. Ühis. end. Wöhrmann ja Poeg.
Eesti Niidi vabriku ühisuse.

Kõikide ülevalnimetatud vabrikute saaduste en-gros müük, nimelt:
igasugused puuvilla riided, pleekimata, pleegitud, värvitud, trüki-
tud, merseriseeritud, lõngad, puuvillane vatt jne. Härrade ja daa-
mide palitute, kostüümide, ülikondade riided, tekid, rätikud, vil-
lane vatt jne. Kõik sordid õmblusniiti: valge, must, värviline.

TUDENKONNA MEHED JA NAISED!

VENNAD VEPP
**MOE
PUDU-
JA
PESU-
ÄRI**

TARTUS

Kaubahoov nr.2

TELEFON 481

**Valik rikkalik / / Kaup odav
Müük suurel ja väiksel arvul**

KEVAD ON UKSE EES!

VARUSTUGE MAITSEKATE RIETUSATRIBUUTEGA!

Taimevõid

Bona, Priima ja Alfa

on igalpool hinnatud,
kui parimad taimevõid
Eestis

Müük igalpool / / / Müük igalpool

VÄRSKE JA LÕBUS MEELEOLU

tudengite organisatsioonide üpeoõhtutel ja olengutel on ainult
siis, kui nende laual ei puudu

E. T. K.

» SÕSTRA- JA ÕUNAVEINID «

ning maitsvad supisted:

E. T. K. kilud ja E. T. K. sprotid.

Oma headuse poolest on need kaubad saanud
kõikide üldtunnustuse. NÕUDKE IGALT POOLT.

*

Pealadu: E. T. K.

Tallinn, Laiä. 39/41.

(Eesti Tarvitajate Keskühisus.)

Haruladu Tartus, Maarjamõisa tänav nr. 21.

Hind 35 senti.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOOL